

HUDOBNÁ NÁUKA

pracovní zošit **3**

Hudobná náuka 3

pracovný zošit

Meno: ©deseart.sk only for study ©vozar

1. Rozdelenie tónov do oktáv

PÄŤČIARKOVANÁ OKTÁVA – c^5 a vyššie tóny

ŠTVORČIARKOVANÁ OKTÁVA – $c^4, d^4, e^4, f^4, g^4, a^4, h^4$

TROJČIARKOVANÁ OKTÁVA – $c^3, d^3, e^3, f^3, g^3, a^3, h^3$

DVOJČIARKOVANÁ OKTÁVA – $c^2, d^2, e^2, f^2, g^2, a^2, h^2$

JEDNOČIARKOVANÁ OKTÁVA – $c^1, d^1, e^1, f^1, g^1, a^1, h^1$

MALÁ OKTÁVA – c, d, e, f, g, a, h

VEĽKÁ OKTÁVA – C, D, E, F, G, A, H

KONTRA OKTÁVA – $C_1, D_1, E_1, F_1, G_1, A_1, H_1$

SUBKONTRA OKTÁVA – $C_2, D_2, E_2, F_2, G_2, A_2, H_2$

malá
oktáva

jednočiarkovaná
oktáva

dvojčiarkovaná
oktáva

trojčiarkovaná
oktáva

A musical staff in treble clef showing a scale from G4 to G5. The notes are: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6. The notes are grouped into four sections: G4-A4-B4, C5-D5-E5-F5-G5, A5-B5-C6, and D6-E6-F6-G6. Arrows indicate the direction of the scale: one pointing left from G4, and another pointing right from G6.

g a h c¹ d¹ e¹ f¹ g¹ a¹ h¹ c² d² e² f² g² a² h² c³ d³ e³ f³ g³

veľká
oktáva

malá
oktáva

jednočiarkovaná
oktáva

A musical staff in bass clef showing a scale from C2 to G3. The notes are: C2, D2, E2, F2, G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3. The notes are grouped into three sections: C2-D2-E2-F2-G2-A2-B2, C3-D3-E3-F3, and G3. Arrows indicate the direction of the scale: one pointing left from C2, and another pointing right from G3.

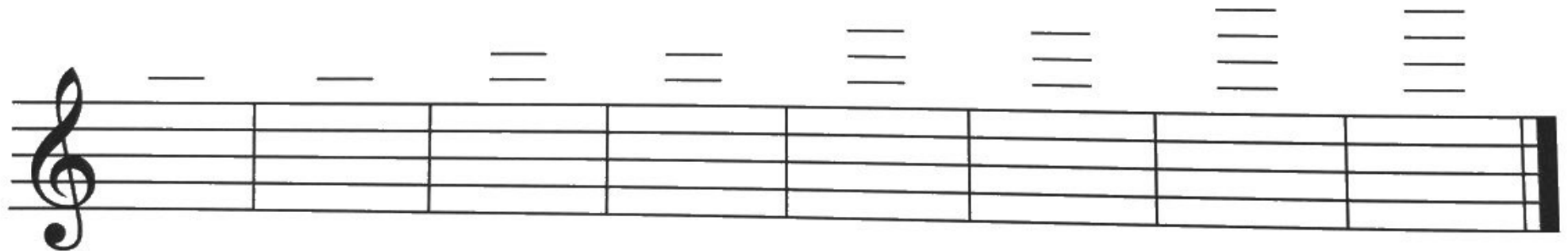
C D E F G A H c d e f g a h c¹ d¹ e¹ f¹ g¹

2. Noty

Doplň názvy nôt.

Napíš noty na pomocných čiarach.

a²

h²

c³

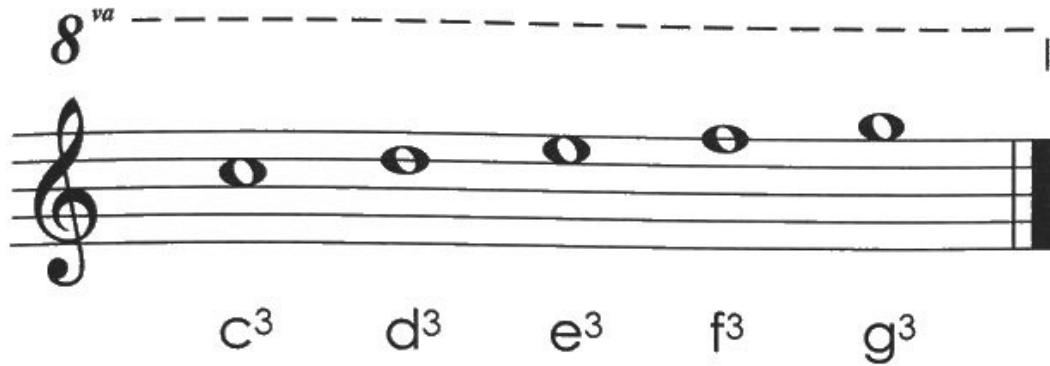
d³

e³

f³

g³

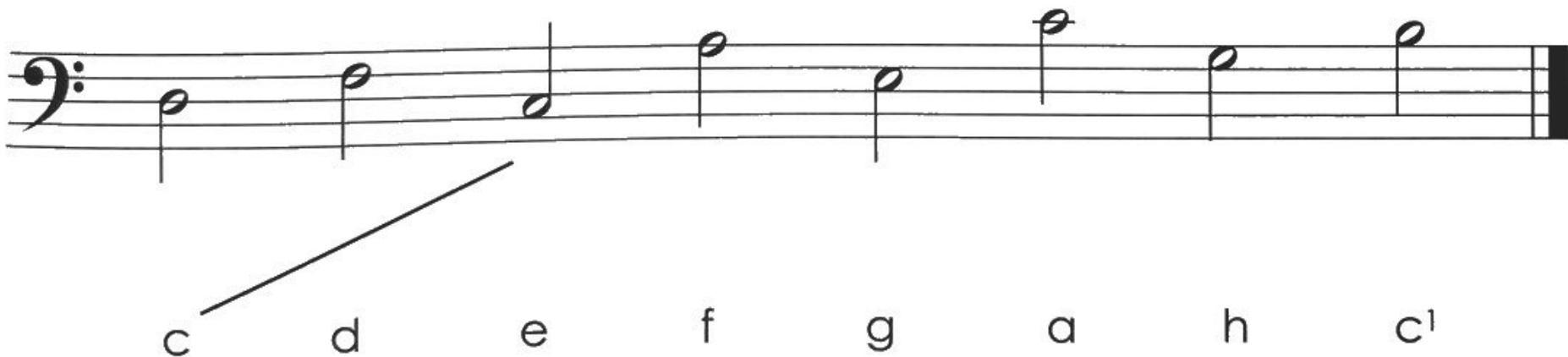
a³

8va ———— |
Noty hráme o oktávu
vyššie.

3. Noty v basovom kľúči

Spoj čiarou noty a ich názvy.

4. Hudobné pojmy

pp – **PIANISSIMO** = VEĽMI SLABO

CRESCENDO = ZOSILŇOVAŤ

p – **PIANO** = SLABO

DECRESCENDO = ZOSLABOVAŤ

mp – **MEZZOPIANO** = STREDNE SLABO

mf – **MEZZOFORTE** = STREDNE SILNO

LEGATO – VIAZANE

f – **FORTE** = SILNO

ff – **FORTISSIMO** = VEĽMI SILNO

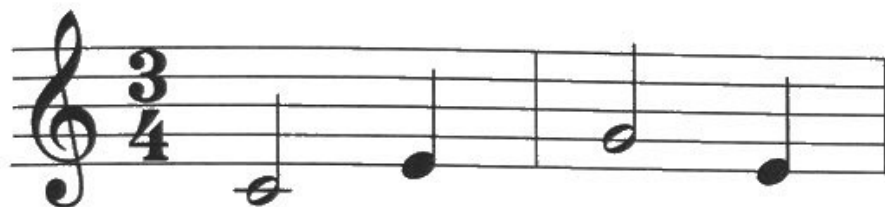

STACCATO – KRÁTKO

Da Capo al Fine (čítaj kápo) – od začiatku do konca.

Skladbu opakujeme od začiatku a končíme pri slove **Fine**.

Označenie taktu zapisujeme na začiatku skladby za kľúč alebo predznamenananie.

Vrchné číslo udáva počet dôb v takte.

Spodné číslo určuje hodnotu noty na jednu dobu.

TAKT TROJŠTVRŤOVÝ

3
4

takt má
tri doby

na jednu
dobu je nota

TAKT TROJOSMINOVÝ

3
8

takt má
tri doby

na jednu
dobu je nota

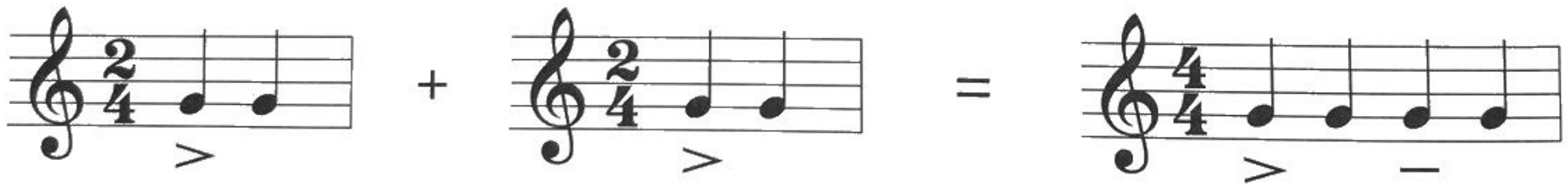

5. Takty jednoduché a zložené

Takty jednoduché sú dvojdobé a trojdobé.

Takty zložené vznikajú spojením jednoduchých taktov.

TAKT JEDNODUCHÝ

TAKT JEDNODUCHÝ

TAKT ZLOŽENÝ

TAKT JEDNODUCHÝ

TAKT JEDNODUCHÝ

TAKT ZLOŽENÝ

TAKT JEDNODUCHÝ

TAKT JEDNODUCHÝ

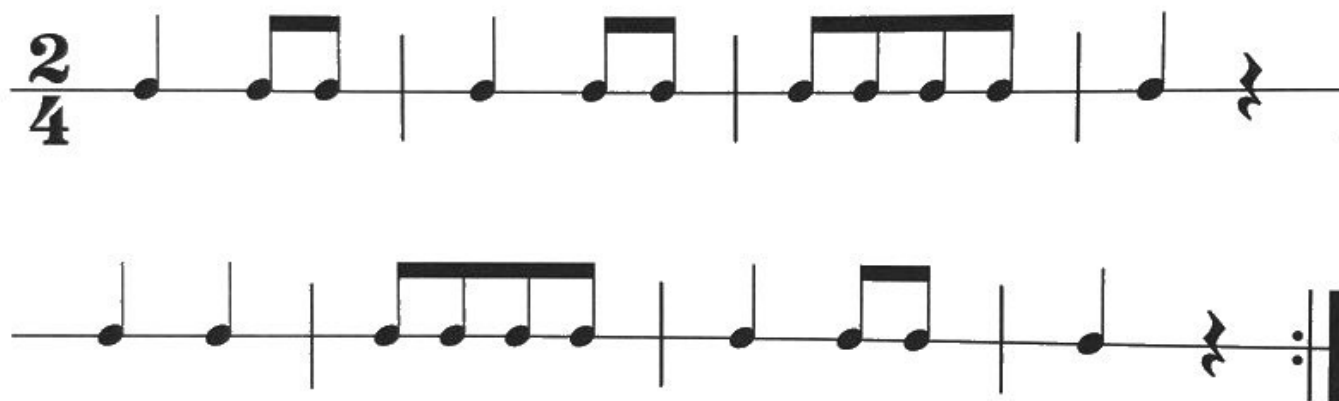
TAKT ZLOŽENÝ

AKCENT znamená zosilnenie
jedného tónu alebo akordu.

6. Dvojštvrt'ový takt

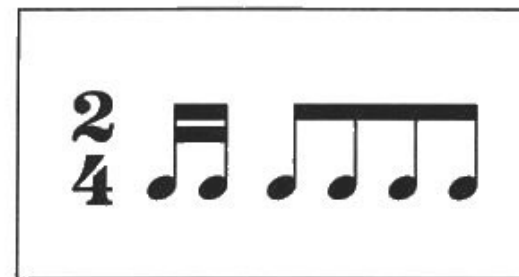
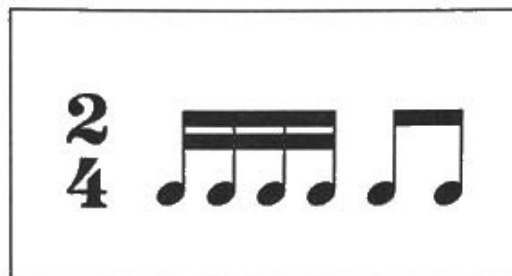
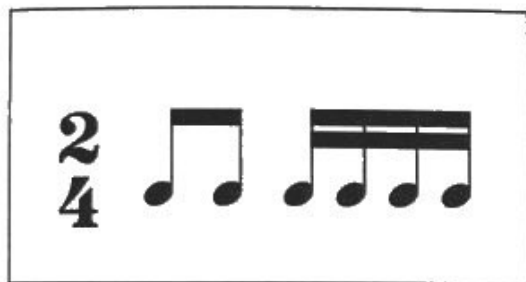
Vytlieskaj rytmické cvičenie.

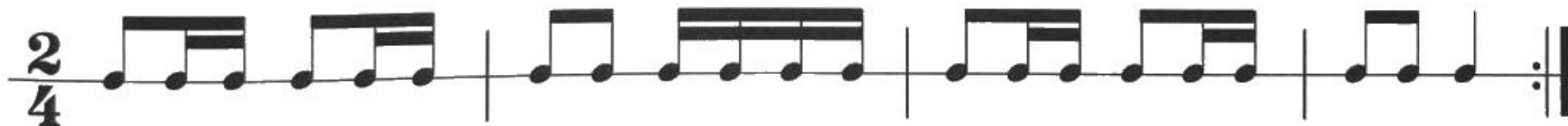
Doplň taktové čiary.

Ktorý takt nie je správne?

Vytlieskaj rytmické cvičenie.

7. Hudobné nástroje

Doplň názvy hudobných nástrojov.

Budeš počuť tri hudobné nástroje, doplň ich názvy.

Výber ukážok je na učiteľovi.

1. ukážka:

2. ukážka:

3. ukážka:

Zarad' hudobné nástroje (sláčikové, dychové plechové, dychové drevené, bicie).

TYMPANY _____

KONTRABAS _____

TRÚBKA _____

TRIANGEL _____

VIOLA _____

FAGOT _____

HUSLE _____

KLARINET _____

ČINELY _____

POZAUNA _____

MALÝ BUBON _____

VIOLONČELO _____

PRIEČNA FLAUTA _____

HOBOJ _____

LESNÝ ROH _____

VEĽKÝ BUBON _____

TUBA _____

PIKOLA _____

8. Stupnica C dur, kvintakord (opakovanie)

V durovej stupnici sú dva poltóny,
medzi **3. – 4.** stupňom a medzi **7. – 8.** stupňom.

Názvy durových
stupníc zapisujeme
veľkými písmenami.

The image shows a musical staff with a treble clef. The notes of the C major scale are written from left to right: C (T), D, E, F, G, A, B, C. Brackets above the notes indicate intervals: a whole tone between E and F, and another whole tone between B and C. Below the notes, the letters T, S, and D are placed under the first, fourth, and fifth notes respectively. To the right of the staff, a chord consisting of the notes C, E, and G is shown, labeled as 'kvintakord'.

Tonika – prvý stupeň v stupnici.

Subdominanta – štvrtý stupeň v stupnici.

Dominanta – piaty stupeň v stupnici.

Kvintakord tvoria

1., 3. a 5. tón stupnice.

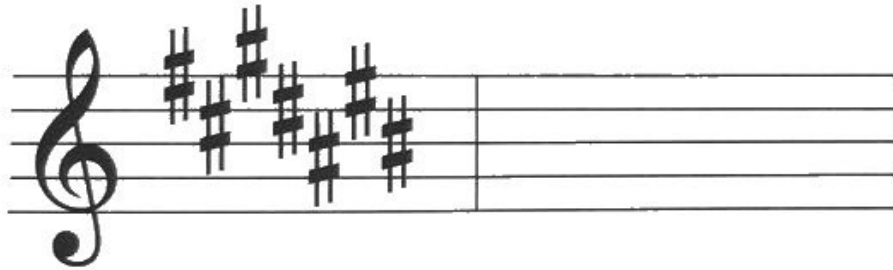
V **C dur** tóny **c, e, g.**

9. Predznamenananie

Krížiky v predznamenananí:
fis, cis, gis, dis, ais, eis, his

Béčka v predznamenananí:
bé, es, as, des, ges, ces, fes

Opíš krížiky v predznamenananí.

Opíš béčka v predznamenananí.

Odrážka ruší platnosť krížika alebo béčka v predznamenananí. Platí pre jeden takt.

10. Durové stupnice do 4 krížikov

Predznamenananie durových stupníc do 4 krížikov:

G dur
1 #

D dur
2 #

A dur
3 #

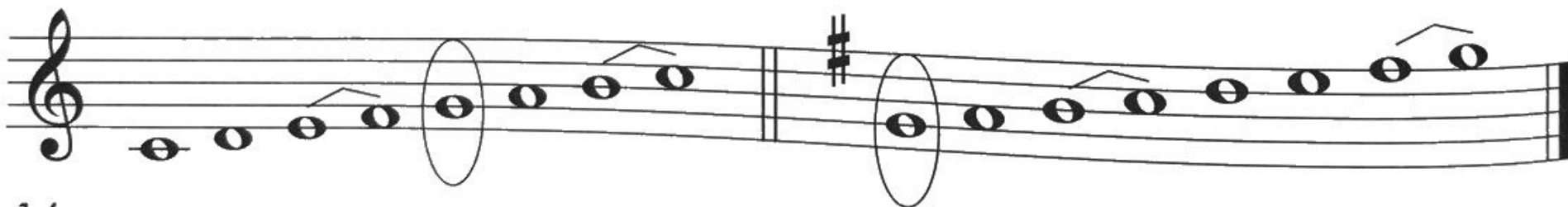
E dur
4 #

Durové stupnice s # tvoríme na **5. stupni** predchádzajúcej stupnice.

Stupnica **C dur**

Stupnica **G dur**

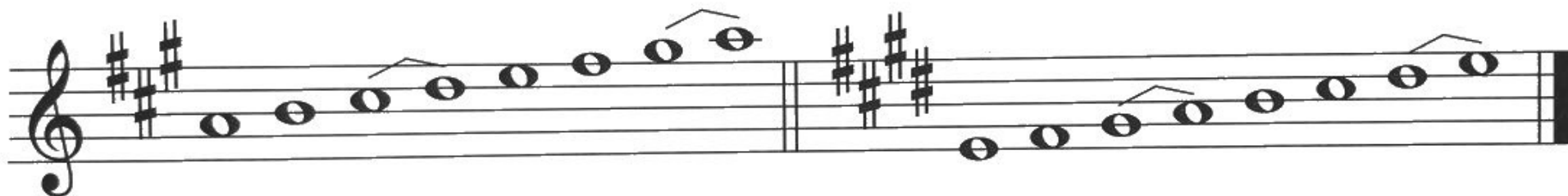
Stupnica **G dur**

Stupnica **D dur**

Stupnica **A dur**

Stupnica **E dur**

11. Durový kvintakord

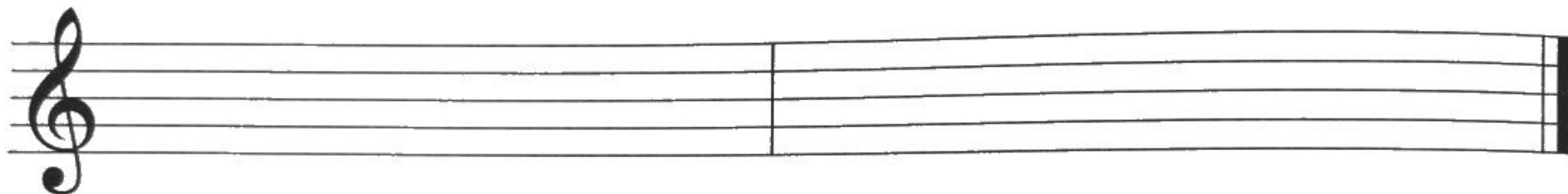
Musical notation for five major triads (durový kvintakord) on a treble clef staff. Each triad is shown in a separate measure. Above each measure is the letter of the root note, and below each measure is the name of the triad. The triads are: C (C dur), G (G dur), D (D dur), A (A dur), and E (E dur). The notes are stacked in a triad (root, third, fifth) with a sharp sign for the third and fifth notes of the D, A, and E triads.

C G D A E

C dur G dur D dur A dur E dur

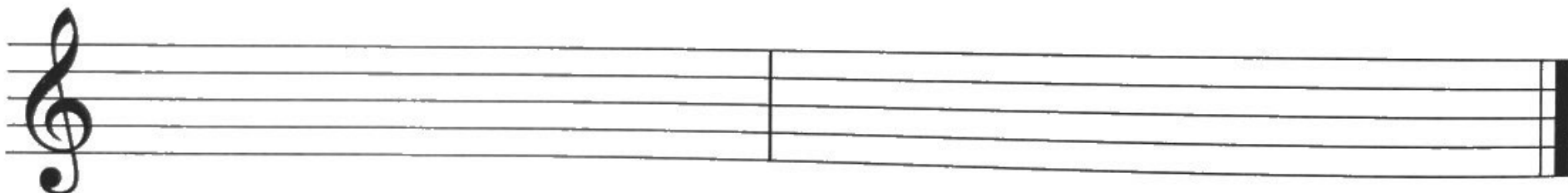
12. Opakovanie

Doplň stupnicu G dur.

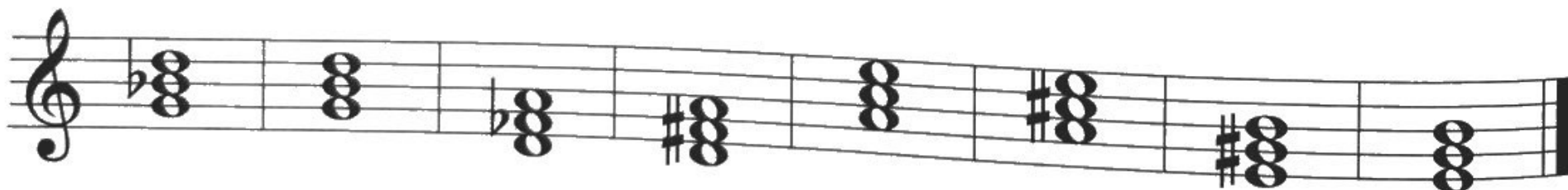
Doplň stupnicu D dur.

Doplň stupnicu A dur.

Doplň stupnicu E dur.

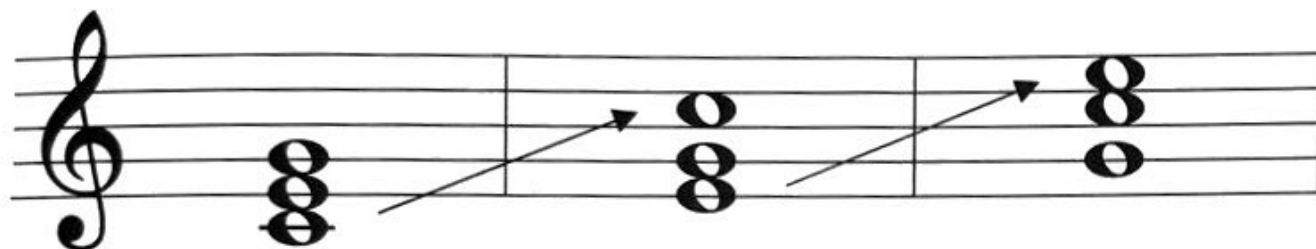
Zakrúžkuj kvintakord v G dur, D dur, A dur, E dur.

13. Obraty kvintakordu

1. obrat

2. obrat

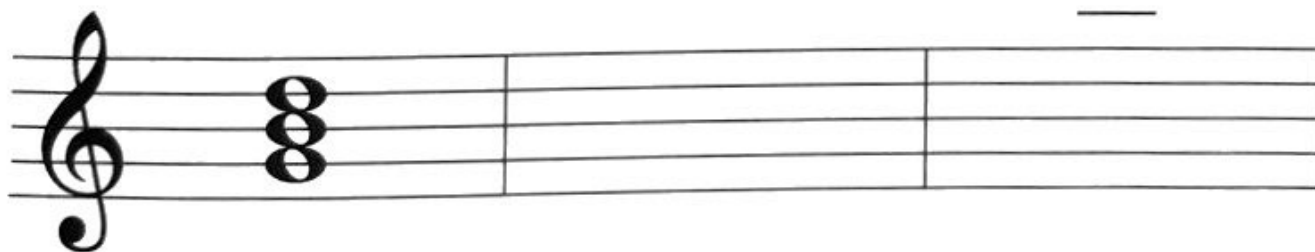

kvintakord
C dur

sextakord

kvartsextakord

Doplň 1. a 2. obrat kvintakordu v G dur.

kvintakord
G dur

sextakord

kvartsextakord

Ako značíme
akordy:

kvintakord

5

sextakord

6

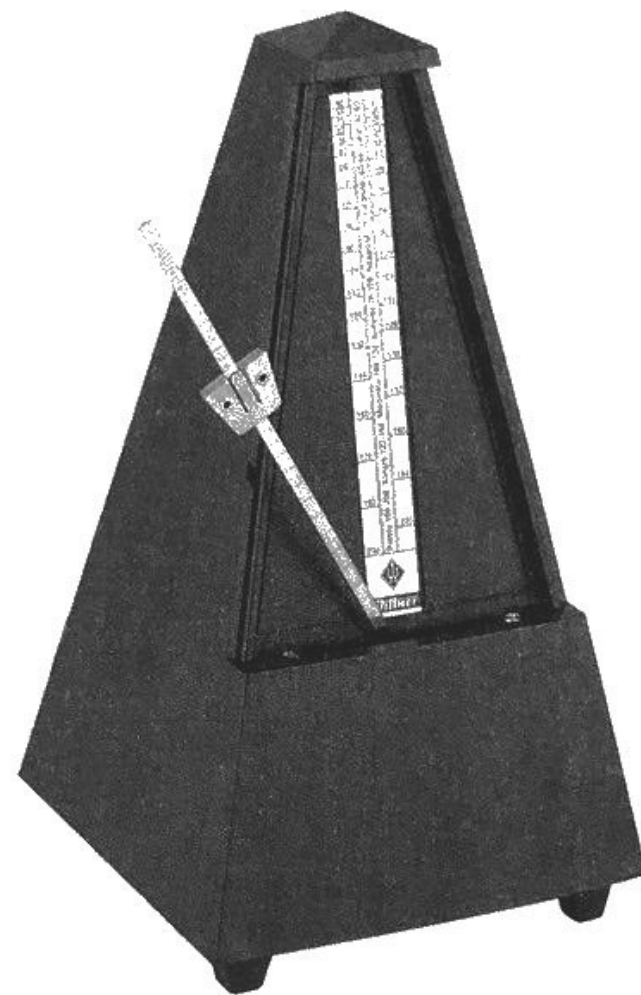
kvartsextakord

**6
4**

14. Hudobné názvoslovie

Tempo určuje, ako rýchlo hráme skladbu alebo spievame.

ADAGIO	– ZVOĽNA
MODERATO	– MIERNE
ALLEGRETTO	– MIERNE RÝCHLO
ALLEGRO	– RÝCHLO
ACCELERANDO	– ZRÝCHĽOVAŤ
RITARDANDO	– SPOMAĽOVAŤ
A TEMPO	– V PÔVODNOM TEMPE

METRONÓM

15. Krížovka

AKORD

KLARINET

FANFÁRA

KLAVÍR

FLAUTISTKA

KONCERT

FORTE

LADIČKA

INTERVAL

PARTITÚRA

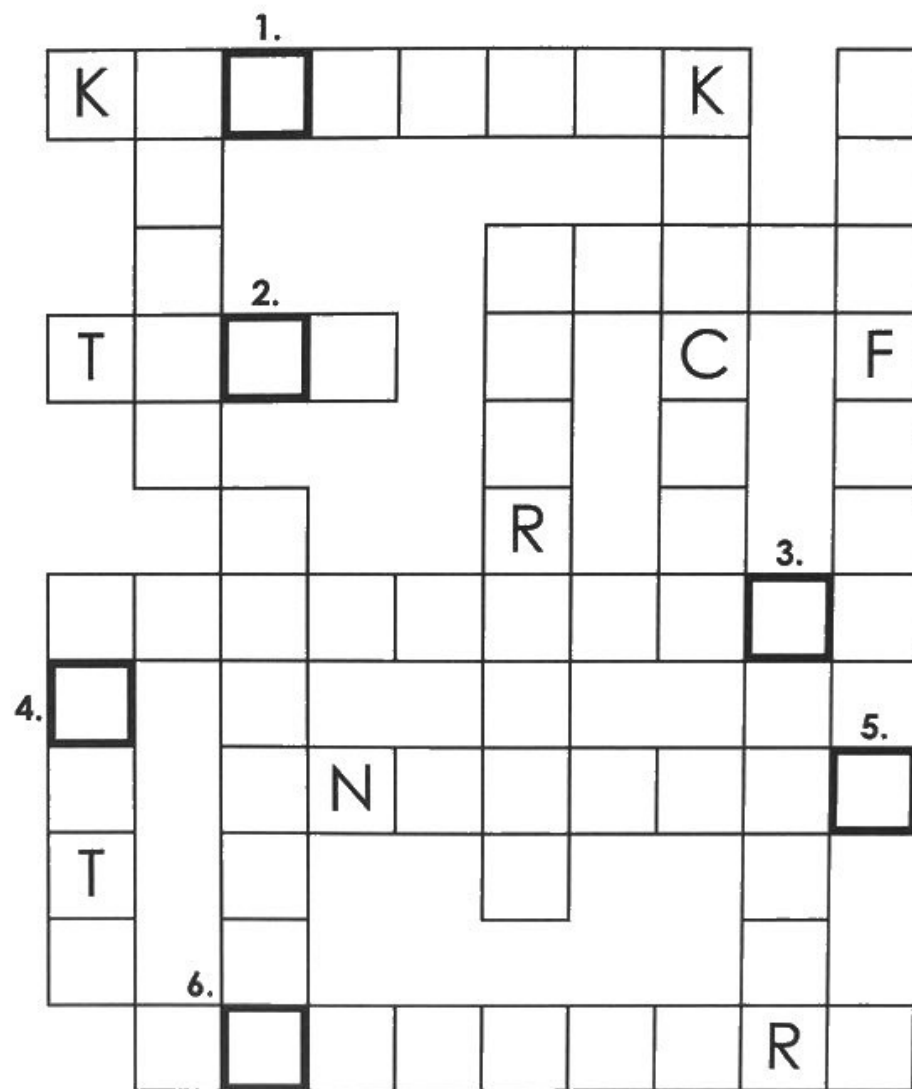
KÁNON

TRIO

KAPELNÍK

Tajnička:

1.	2.	3.	4.	5.	6.

16. Strunové nástroje sláčikové

Spoločným znakom strunových sláčikových nástrojov sú štyri struny a podobný tvar. Líšia sa veľkosťou a tónovým rozsahom. Skladajú sa z ozvučnej skrine (trup), ku ktorej je pripevnený krk s hlavicou a hmatníkom. Nad hmatníkom sú napäté struny, ktoré vedú cez drevenú kobylku. Struny sa ladia pomocou kolíkov. Horná doska má dva otvory v tvare písmena f.

Sláčik sa skladá z prútu a konských vlasov (z chvosta), ktoré sú napnuté medzi špičkou sláčika (sláka) a žabkou. Vlások sa dá uvoľňovať a napínať pomocou skrutky pri žabke.

HUSLE sú najmenším sláčikovým nástrojom. Ich štyri struny sú ladené v čistých kvintách na tóny g, d¹, a¹, e².

VIOLA je väčšia ako husle. Struny sú ladené v čistých kvintách na tóny c, g, d¹, a¹ (o čistú kvintu nižšie ako husle).

VIOLONCELLO (čítaj violončelo) má štyri struny, ktoré sú ladené v čistých kvintách na tóny C, G, d, a (o oktávu nižšie ako viola). Hráč pri hre sedí a nástroj drží medzi kolenami. Kovovým bodcom sa violoncello opiera o podlahu.

KONTRABAS je najväčším sláčikovým nástrojom a hráč dokáže zahrať najhlbšie tóny. Struny sú ladené v čistých kvartách na tóny E₁, A₁, D, G. Vysúvateľným kovovým bodcom sa nástroj opiera o podlahu.

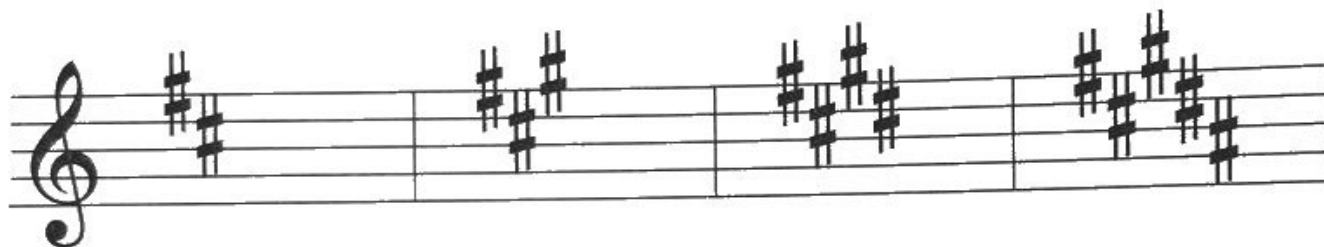
Sláčikové nástroje sú zastúpené v komorných, sláčikových, operných a symfonických orchestroch.

17. Opakovanie

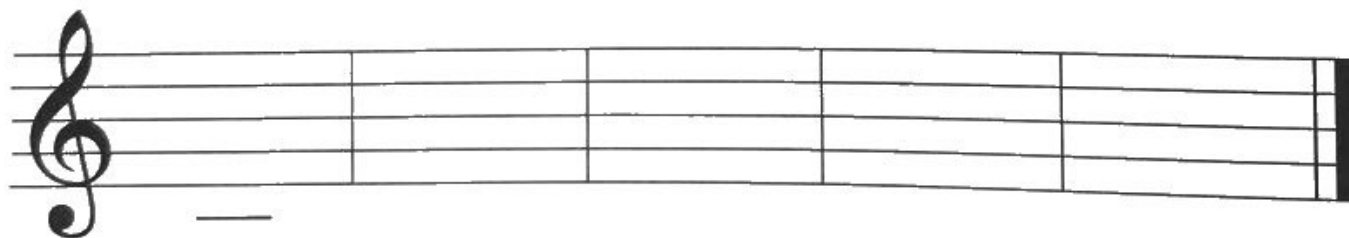
Vymenuj sedem krížikov v predznamenaní.

Zakrúžkuj predznamenanie stupníc A dur a E dur.

Vymenuj tóny stupníc G dur, D dur, A dur, E dur.

Napíš kvintakordy.

C DUR

G DUR

D DUR

A DUR

E DUR

Kvintakord má dva obraty.

Prvý obrat je SE, druhý obrat KV.

Vymenuj kvintakord, sextakord a kvartsextakord v C dur a G dur.

Doplň 1. a 2. obrat kvintakordu v D dur.

kvintakord sextakord kvartsextakord

Doplň hudobné výrazy:

ALLEGRO _____

MODERATO _____

FORTISSIMO _____

PIANISSIMO _____

RITARDANDO _____

DECRESCENDO _____

18. Základné intervaly

Interval je výšková vzdialenosť medzi dvoma tónmi.

Intervaly čisté: **prima, kvarta, kvinta, októva**

Intervaly veľké: **sekunda, tercia, sexta, septima**

Intervaly tvoríme od základného tónu.

Intervaly značíme skratkou:

intervaly čisté: **č. 1, č. 4, č. 5, č. 8**

intervaly veľké: **v. 2, v. 3, v. 6, v. 7**

Základné intervaly od tónu c¹.

ČISTÁ VELKÁ VELKÁ ČISTÁ ČISTÁ VELKÁ VELKÁ ČISTÁ
PRIMA SEKUNDA TERCIA KVARTA KVINTA SEXTA SEPTIMA OKTÁVA

Spoj čiarou interval a názov intervalu.

v. 3 č. 1 č. 5 v. 2 v. 7 č. 4 č. 8 v. 6

19. Dopln pesničku

Vypočuj si melódiu piesne Čierne oči chodte spať.
Dopln trámce osminovými notami a vytlieskaj rytmus piesne.

The image shows two staves of musical notation in 2/4 time. The first staff contains the melody for the first four measures, followed by a gap in the fifth measure, and then continues with the melody for the next four measures. The second staff contains the melody for the next four measures, followed by a gap in the tenth measure, and then continues with the melody for the final four measures. The notes are mostly quarter notes and eighth notes, with some beamed eighth notes.

Pesnička je v tónine C dur. Toniku tvorí tón ____ .

Ktorý interval je v tejto pesničke? **PRIMA** **SEKUNDA** **TERCIA** **KVARTA**

Ktoré takty sú rovnaké? 1. takt a ____ takt, 2. takt a ____ takt, 3. takt a ____ takt.

20. Osemsmerovka

V osemsmerovke je ukrytých 17 hudobných nástrojov.

BUBON

ČINELY

FAGOT

FLAUTA

GITARA

GONG

HARFA

HOBOJ

HUSLE

KLARINET

KONTRABAS

PIKOLA

POZAUNA

TRIANGEL

TRÚBKA

TUBA

VIOLA

T	R	Ú	B	K	A	B	U	T	G
R	E	K	H	U	S	L	E	O	O
I	Y	N	P	L	B	A	V	G	N
A	L	O	I	V	F	O	I	A	G
N	E	I	K	R	L	T	N	F	H
G	N	P	O	Z	A	U	N	A	O
E	I	R	L	R	U	L	R	I	B
L	Č	S	A	T	T	F	K	A	O
K	O	N	T	R	A	B	A	S	J

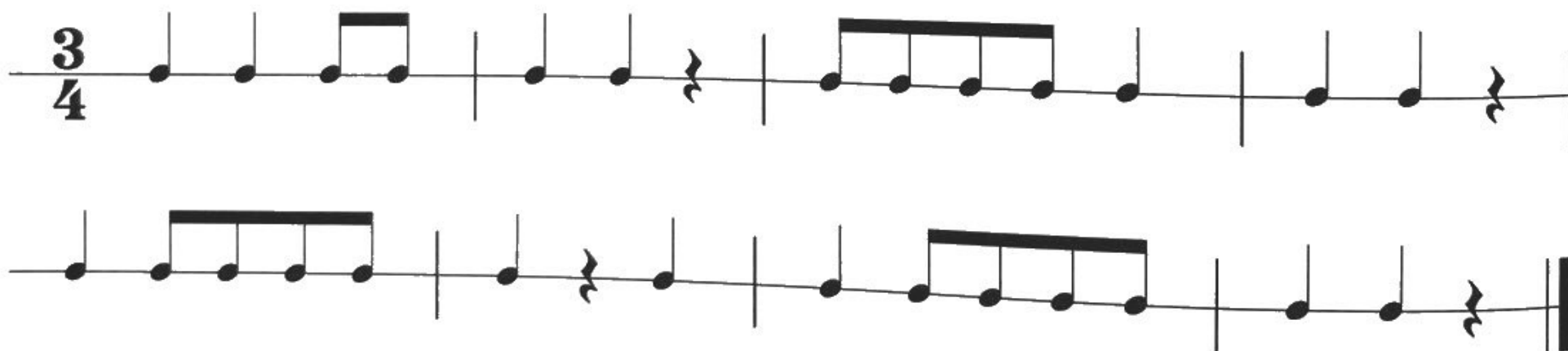
TAJNIČKA: _____

21. Trojštvrtňový takt

Ktorý takt nie je správne?

Vytlieskaj rytmické cvičenie.

Rytmický diktát:

1. takt 2. takt 3. takt 4. takt

3
4

3
4

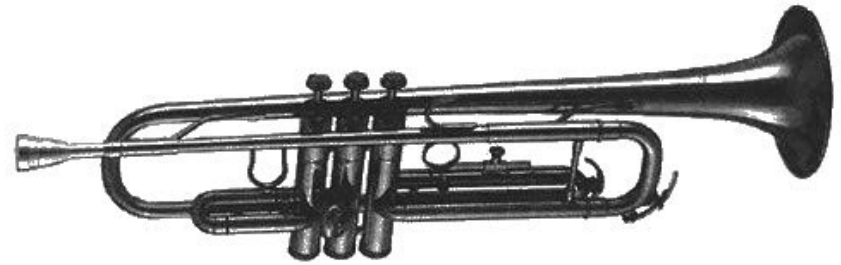
22. Noty

Doplň noty.

as cis² hes² g dis² cis³ fis¹ h

23. Dychové plechové nástroje

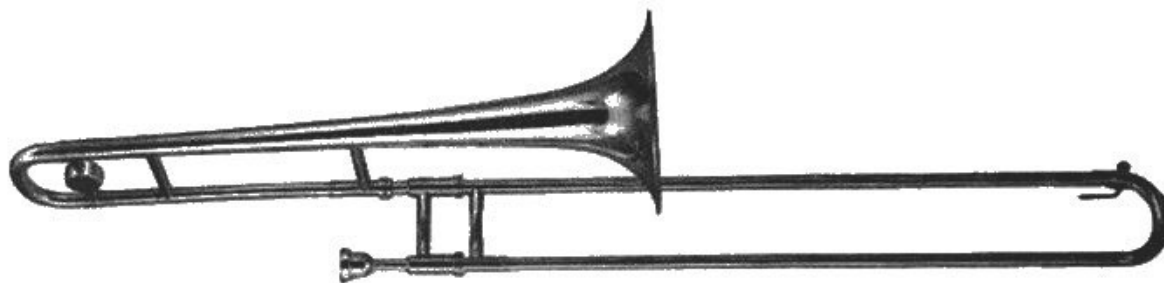
TRÚBKA má silný a prenikavý tón. Základ trúbky tvorí stočená kovová trubica vybavená ventilmi. Hráč na nástroj nasadzuje nátrubok, ktorý prikladá k perám. Trúbka dokáže zahrať fanfáru a v orchestri vyjadruje slávnostnú náladu.

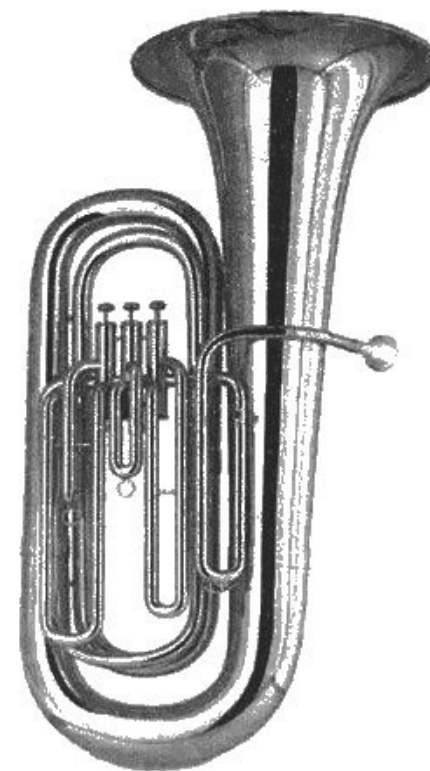
LESNÉ ROHY sa kedysi zhotovovali z kravských rohov. Lovci ich používali na signály pri lovení lesnej zveri. Neskôr sa lesné rohy začali vyrábať z kovu a dostali dnešný stočený tvar. Nástroj je vybavený ventilmi a kovová trubica je zakončená širokou ozvučnicou. V symfonickom orchestri najlepšie vystihuje lovecké a lesné nálady.

POZAUNA sa skladá z dvoch pohyblivých dielov. Jeden z nich sa nazýva znižec a jeho pohybom hráč mení výšku tónu.

Pozauna má silnejší a hlbší tón. V hudbe navodzuje predstavu slávnostnej príležitosti.

TUBA je najväčší dychový plechový nástroj a dokáže zahrať najhlbšie tóny. Tuba má zo všetkých dychových plechových nástrojov najväčší nátrubok. V symfonickom orchestri má svoje stále miesto, obvykle sprevádza ostatné nástroje.

24. Molové stupnice – opakovanie

MOLOVÉ STUPNICE:

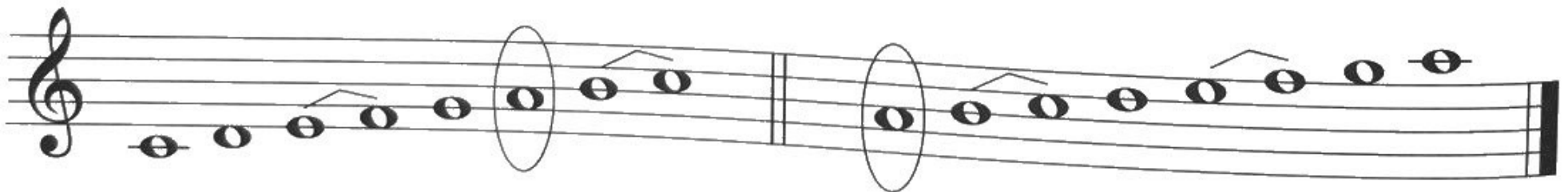
- prirodzená – bez zvýšených stupňov
- harmonická – zvýšený 7. stupeň o pol tónu
- melodická – zvýšený 6. a 7. stupeň o pol tónu smerom nahor, smerom späť je bez zvýšených stupňov

Molové stupnice tvoríme na **6. stupni** durovej stupnice.

Stupnica **C dur**

Stupnica **a mol** prirodzená

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

a mol

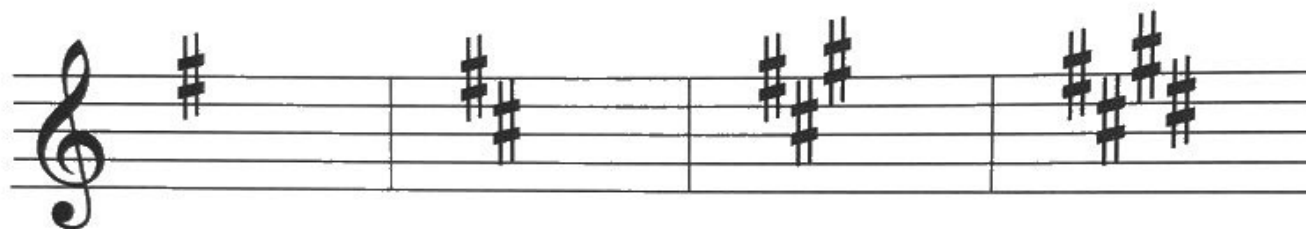
Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

mol

25. Molové stupnice do 4 krížikov

Predznamenananie molových stupníc do 4 krížikov:

e mol
1 #

h mol
2 #

fis mol
3 #

cis mol
4 #

Z molovej prirodzenej stupnice vytvoríme pomocou posuviek **molových harmonickú a melodickú stupnicu.**

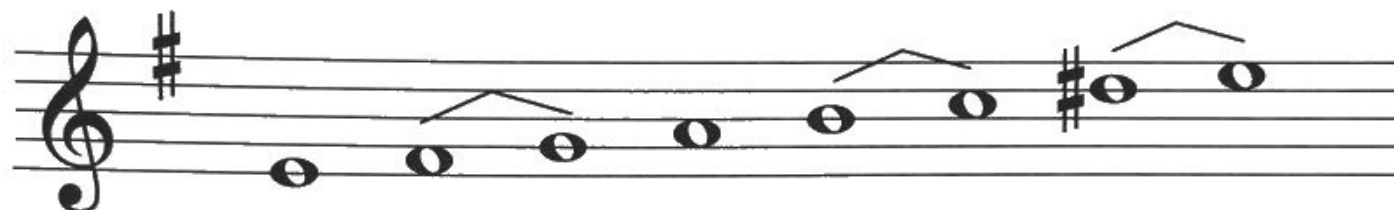
Posuvky zapisujeme k notám, ktoré zvyšujeme.

Názvy molových stupníc zapisujeme malými písmenami.

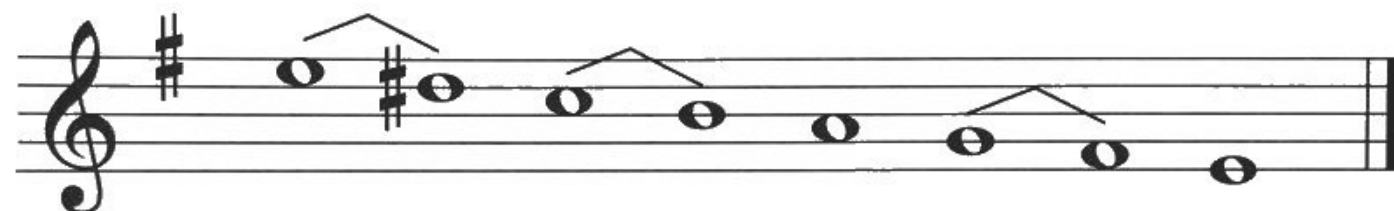
Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

_____ mol

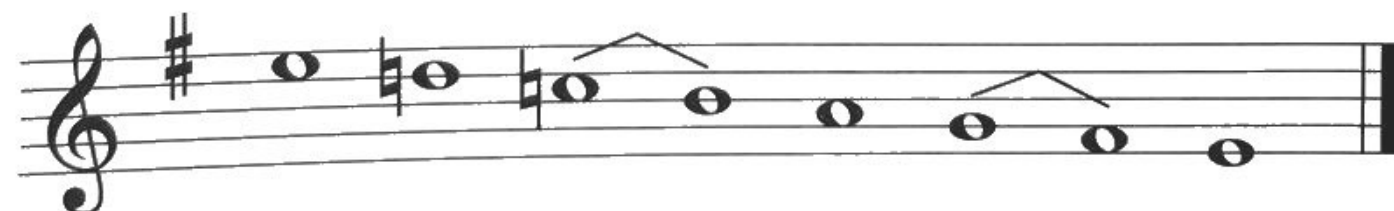
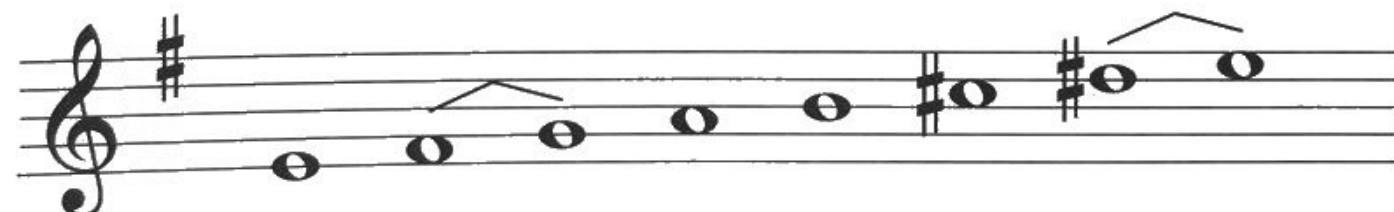
harmonická

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

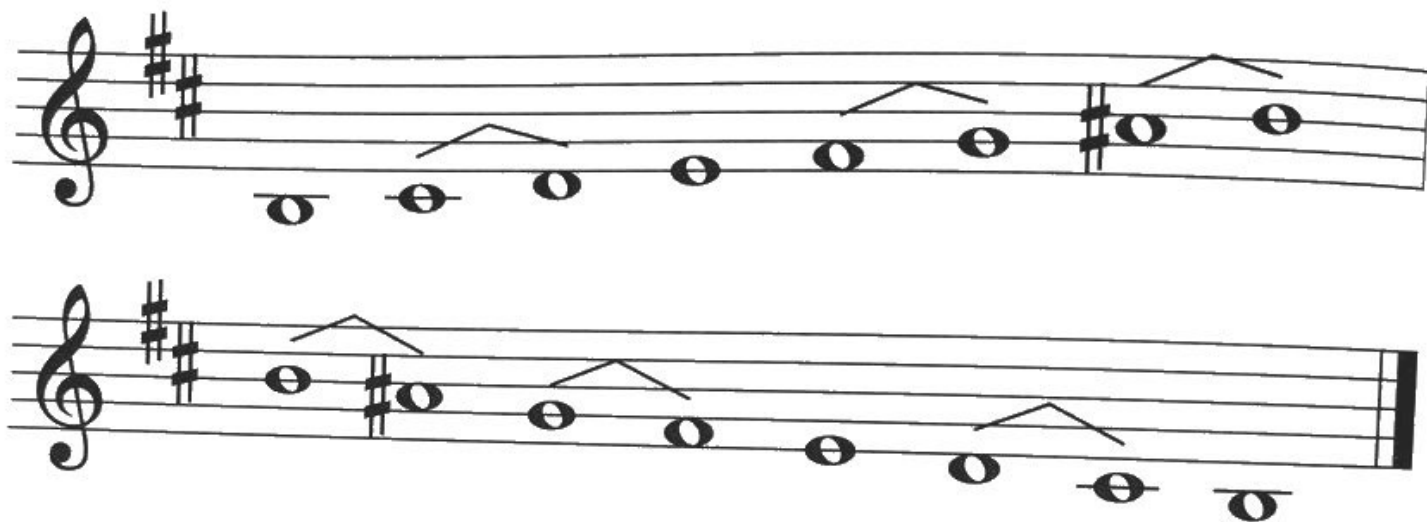
e mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

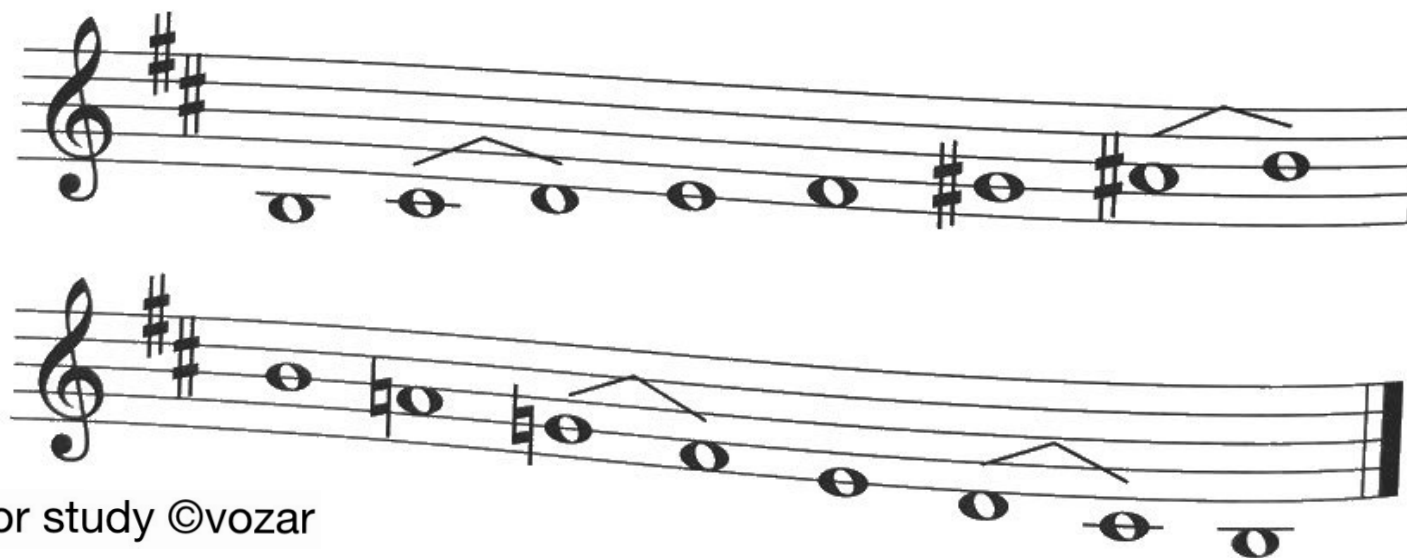
____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

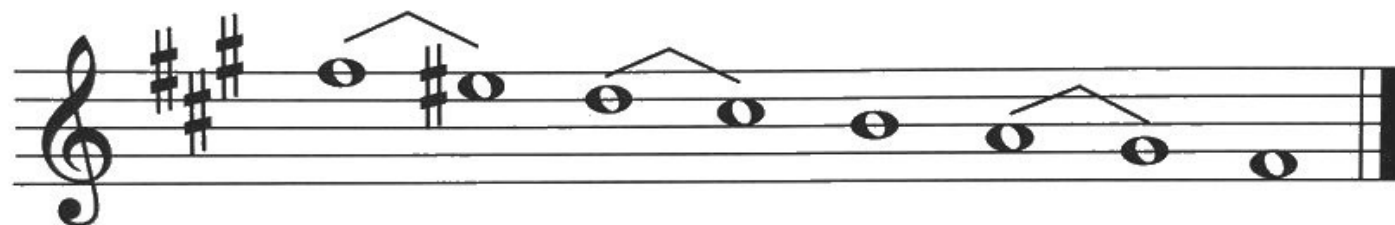
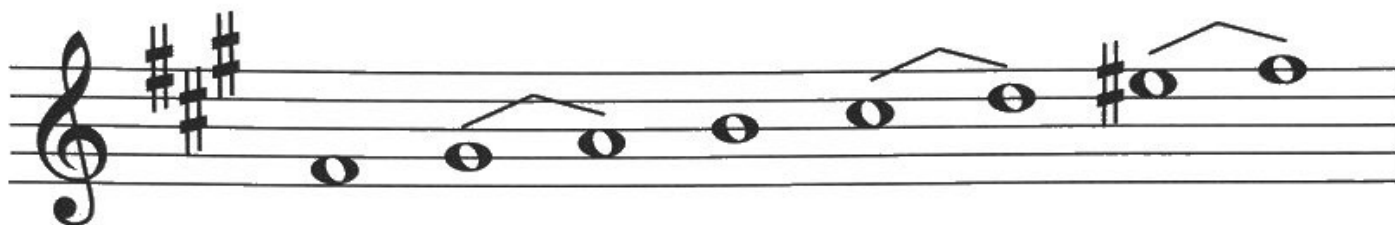
____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

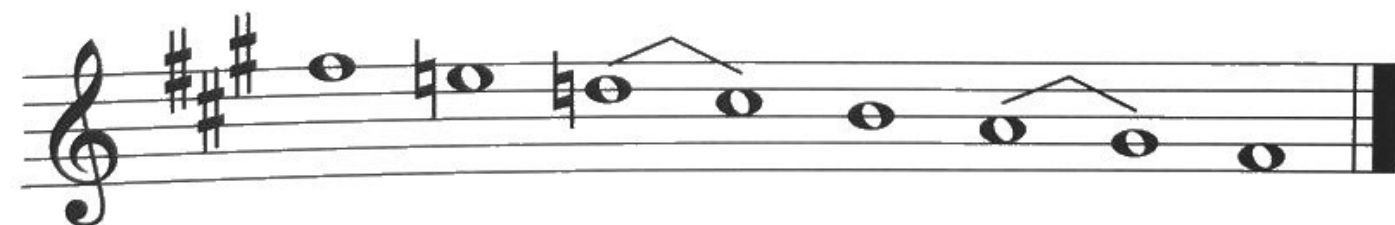
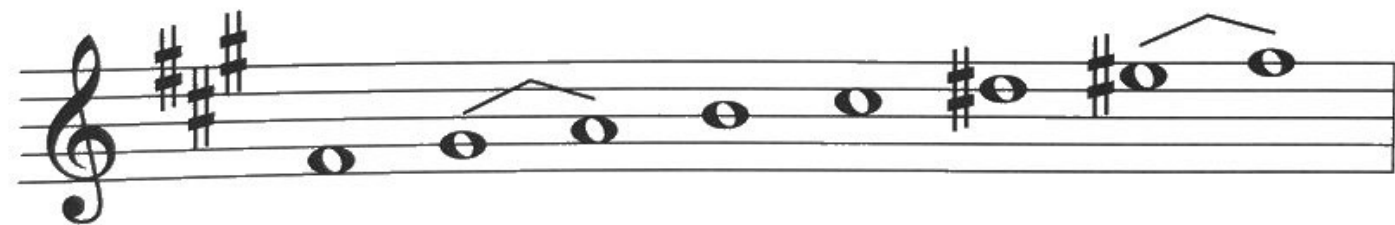
___ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

___ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

____ mol

26. Molový kvintakord

Molový kvintakord tvoria 1., 3. a 5. tón molovej stupnice.

The image shows five minor triads on a treble clef staff. Each triad is represented by three notes: a root note, a minor third, and a perfect fifth. The notes are labeled with their letter names and accidentals. Below each triad, the letter name and the word 'mol' are written.

Letter Name	Notes
Am	A, C, E
Em	E, G, B
Hm	H, B, D#
F#m	F#, A, C#
C#m	C#, E, G#

a mol e mol h mol fis mol cis mol

27. Štvorštvrtňový takt

Vytlieskaj podľa nôt.

The image shows a musical staff in 4/4 time. The first measure contains four quarter notes. The second measure contains two eighth notes followed by two eighth rests. The third measure contains four quarter notes. The fourth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The fifth measure contains four quarter notes. The sixth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The seventh measure contains four quarter notes. The eighth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The ninth measure contains four quarter notes. The tenth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The eleventh measure contains four quarter notes. The twelfth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The thirteenth measure contains four quarter notes. The fourteenth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The fifteenth measure contains four quarter notes. The sixteenth measure contains two quarter notes followed by two eighth rests. The piece ends with a double bar line.

28. Dychové drevené nástroje

PRIEČNA FLAUTA sa pôvodne robila z dreva, dnešné nástroje sa vyrábajú z kovu. Dokáže zahrať vysoké tóny a v hudbe najlepšie napodobňuje vtáčí spev. Je zastúpená v symfonickom, dychovom aj komornom orchestri.

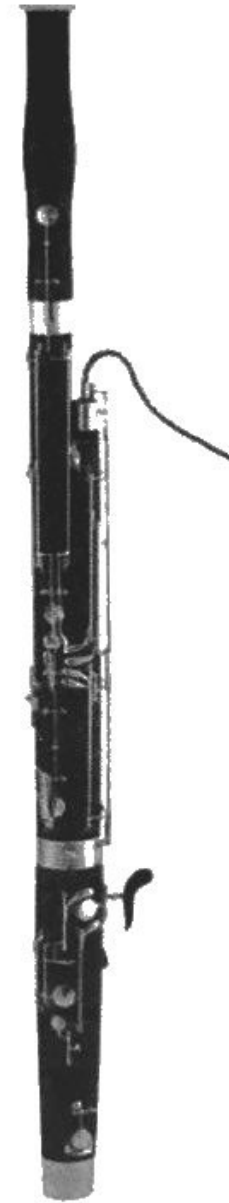
PIKOLA je malá flautička s veľmi vysokým a prenikavým tónom. Ak porovnáme pikolu a priečnu flautu, pikola má polovičnú dĺžku a znie o oktávu vyššie.

HOBOJ je dvojplátkový dychový nástroj. Plátky sú pripevnené na kovovú rúrku, ktorá sa zasúva do otvoru vo vrchnej časti nástroja. Hoboj je zastúpený v symfonickom orchestri a v komornej hudbe.

KLARINET je jednoplátkový dychový nástroj. Podobá sa hoboju, ale spôsob hry je celkom odlišný. Hráč tvorí tón tak, že prikladá k ústam hubičku s pripevneným plátkom. Tón vznikne rozochvením plátka, ktorý rozkmitá vzduch v nástroji. Klarinet sa využíva v symfonickom orchestri a v komornej hudbe.

FAGOT je dychový drevený nástroj s dvojitým plátkom. Dokáže zahrať hlboké tóny a v symfonickom orchestri doplňuje ostatné dychové drevené nástroje.

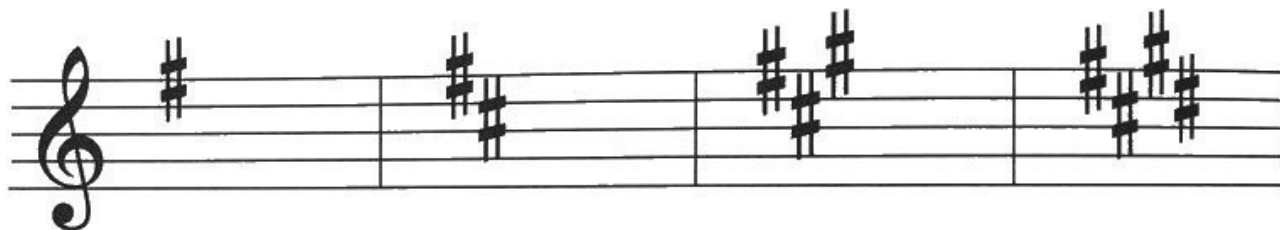

29. Opakovanie

Ktoré stupne zvyšujeme v molovej harmonickej a melodickkej stupnici?

Vymenuj tóny stupnice a mol harmonickej a melodickkej.

Zakrúžkuj
predznamenanie
stupníc e mol, h mol.

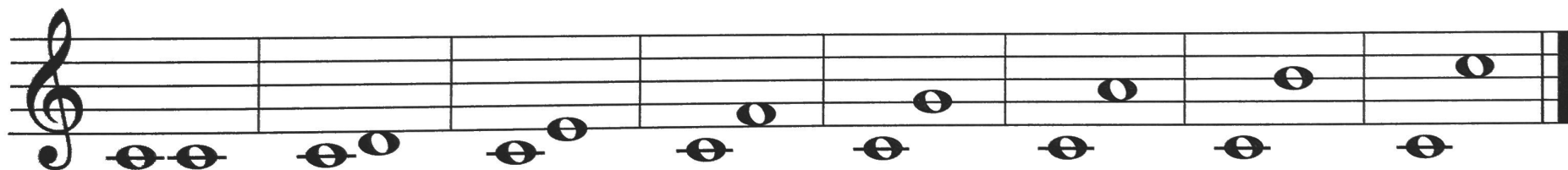
Ku ktorým stupniciam patria molové kvintakordy?

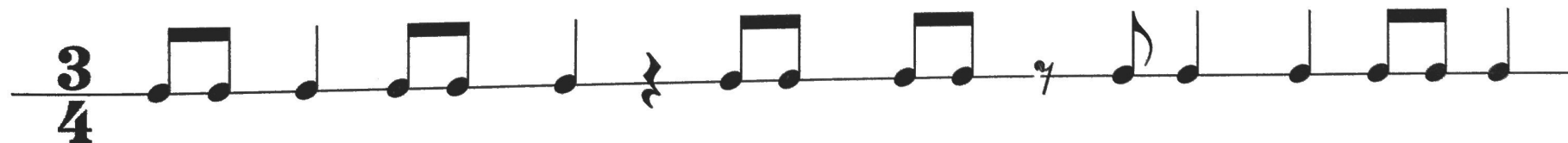
Doplň názvy čistých a veľkých intervalov. Pomoc: **čistá** prima.

_____ prima, _____ sekunda, _____ tercia, _____ kvarta,
_____ kvinta, _____ sexta, _____ septima, _____ oktáva

Zakrúžkuj čistú primu, veľkú terciu, čistú kvintu a čistú oktávu.

Doplň taktové čiary a vytlieskaj.

Neúplný takt na začiatku skladby

P

Allegro znamená

R

Sláčikové nástroje majú štyri

S

Prvý stupeň v stupnici

T

Prvý obrat kvintakordu

S

Moderato znamená

M

Nízky ženský hlas je

A

Dirigent drží v ruke

T

Fagot vydáva hlboké

T

Druhý obrat kvintakordu

K

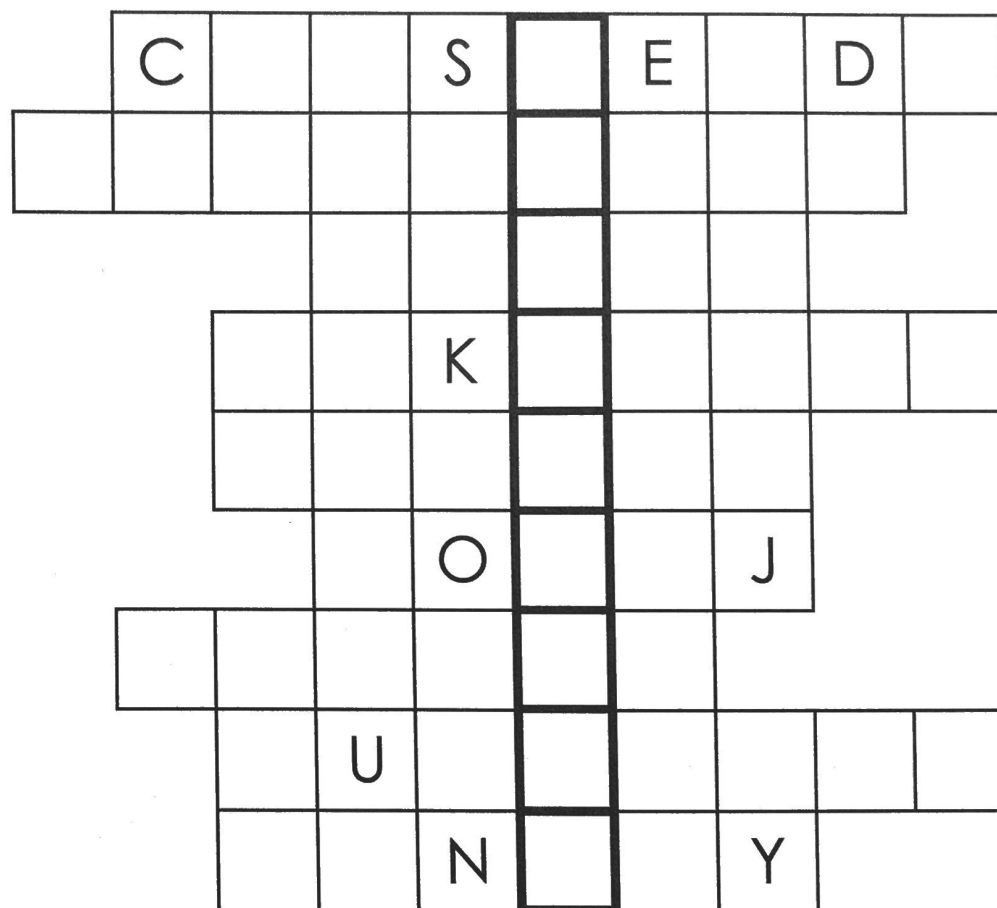
Piaty stupeň v stupnici

D

30. Krížovka

1. zosilňovač
2. sláčikový nástroj
3. vysoký mužský hlas
4. pomôcka dirigenta
5. viazane
6. dychový drevený nástroj
7. huslista drží v pravej ruke
8. hráč na sláčikovom nástroji
9. bicí nástroj

TAJNIČKA: _____ znamená spevne.

31. Základné intervaly

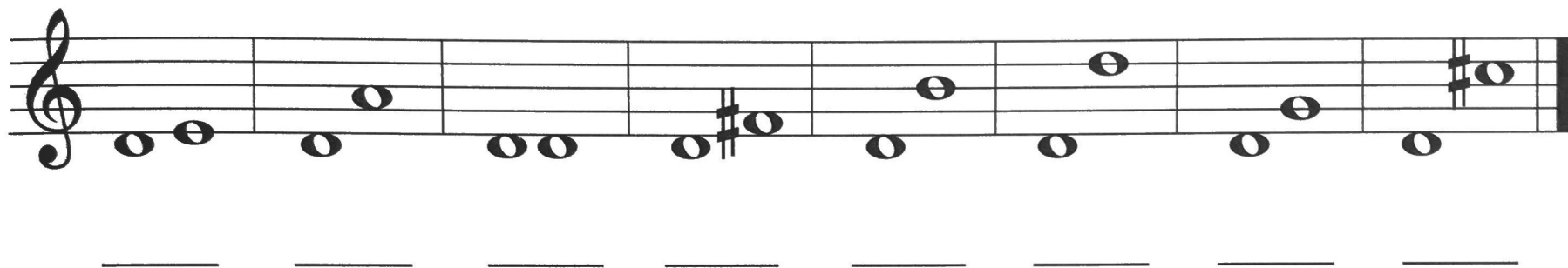
Porovnaj stupnicu G dur a základné intervaly od tónu g¹.

The image displays two musical staves. The top staff shows the G major scale in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The notes are G¹, A¹, B¹, C², D², E², F^{is2}, and G². The G¹ note is circled, and the F^{is2} note is also circled. Below the notes are arrows pointing down to the second staff. The second staff shows intervals between consecutive notes, labeled as follows: č. 1 (between G¹ and A¹), v. 2 (between A¹ and B¹), v. 3 (between B¹ and C²), č. 4 (between C² and D²), č. 5 (between D² and E²), v. 6 (between E² and F^{is2}), v. 7 (between F^{is2} and G²), and č. 8 (between G² and the next G¹ octave). The interval v. 7 is circled, and the F# symbol above the F^{is2} note is also circled.

Siedmy tón v stupnici G dur je fis. Veľká septima je g – fis.

Doplň názvy intervalov, vyberaj z týchto možností:

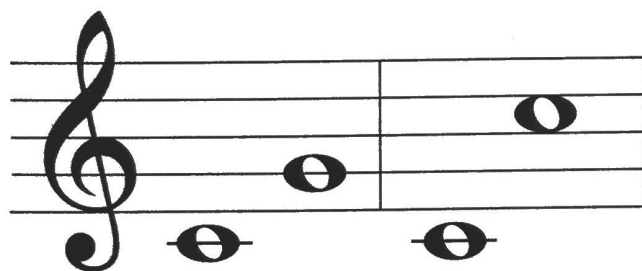
č. 1, v. 2, v. 3, č. 4, č. 5, v. 6, v. 7, č. 8

A musical staff in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The staff contains eight intervals, each represented by two notes. Below the staff are eight horizontal lines for writing the interval names.

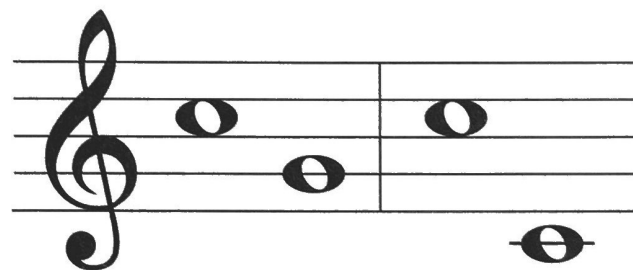
Interval 1	Interval 2	Interval 3	Interval 4	Interval 5	Interval 6	Interval 7	Interval 8
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____

Intervaly vrchné:

A musical staff in treble clef showing four intervals. The first interval is between G4 and A4. The second is between G4 and B4. The third is between G4 and C5. The fourth is between G4 and D5.

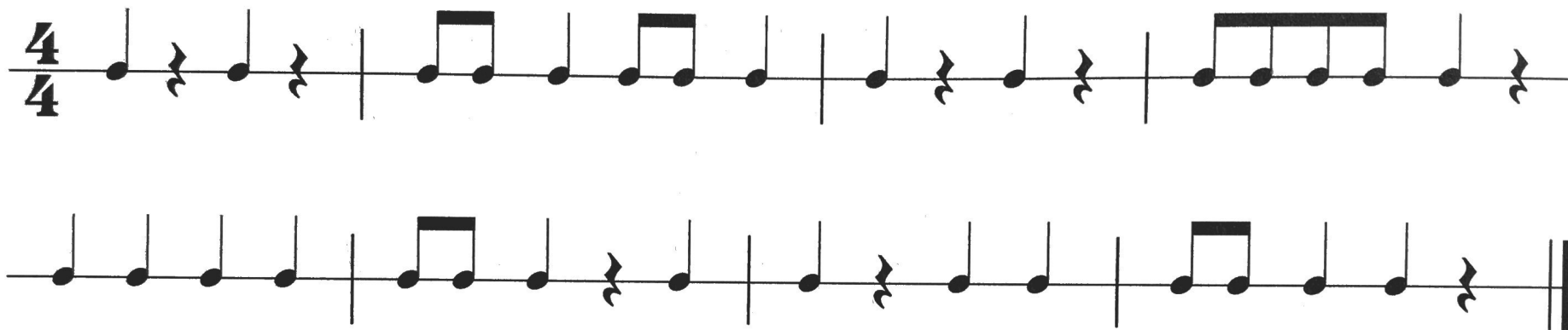
Intervaly spodné:

A musical staff in treble clef showing four intervals. The first is between G4 and F4. The second is between G4 and E4. The third is between G4 and D4. The fourth is between G4 and C3.

32. Štvorštvrt'ový takt

Vytlieskaj rytmické cvičenie.

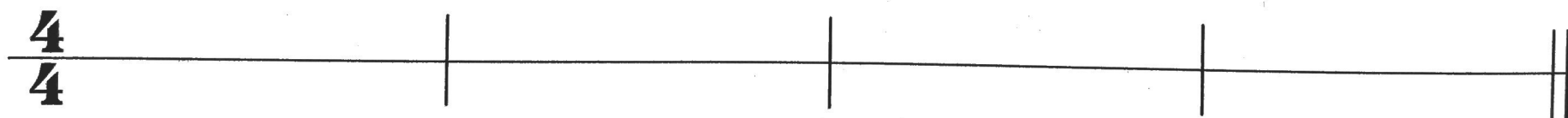
Rytmický diktát:

1. takt

2. takt

3. takt

4. takt

33. Hudobné názvoslovie – označenie prednesu

Aby sme čo najlepšie vystihli náladu skladby a predstavu skladateľa, používame hudobné pojmy na označenie prednesu.

CANTABILE – SPEVNE

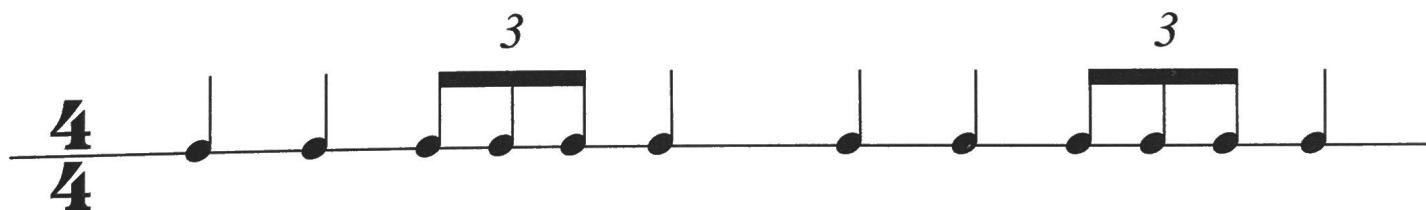
DOLCE – SLADKO

ESPRESSIVO – VÝRAZNE

SCHERZANDO – ŽARTOVNE

34. Triola

Doplň taktové
čiary.

Vytlieskaj
podľa nôt.

35. Strunové nástroje brnkacie

GITARA má šesť strún. Na vrchnej doske je ozvučný otvor, ktorého veľkosť, tvar a umiestnenie ovplyvňujú tón nástroja. Gitara pochádza zo Španielska, neskôr sa stala známou v celej Európe. V populárnej hudbe sa hrá na gitare elektrickej.

HARFA je strunový brnkací nástroj trojuholníkového tvaru. Skladá sa z oporného stĺpa, ktorý je zakončený ozdobnou hlavicou. Na oporný stĺp nadväzuje krk v tvare ležatého písmena S a rezonančná skriňa, ktorá sa smerom dole rozširuje. Koncertná harfa má 47 strún a sedem pedálov na preladovanie. Je vysoká približne 180 cm a váži 36 – 38 kg.

36. Klavír

KLAVÍR je strunový klávesový nástroj. Hráč tvorí tóny stlačením klávesov, ktoré sú prepojené s kladivkami vnútri nástroja.

Klavirista pri hre môže nohami ovládať pedále. Pravý pedál tóny predlžuje, ľavý ich tlmí.

- Rozlišujeme dva typy klavírov:

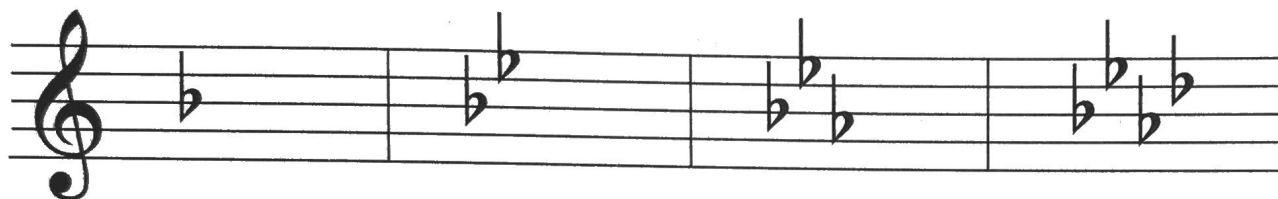
krídlo je určené najmä na koncertné hranie

pianino na cvičenie alebo sprievod, obvykle máva slabší tón

- Klavír má **88 klávesov**. Bielych je 52, čiernych 36.

37. Durové stupnice do 4 béčok

Predznamenanie durových stupníc do 4 béčok:

F dur
1 ♭

B dur
2 ♭

Es dur
3 ♭

As dur
4 ♭

Durové stupnice s ♭ tvoríme na **4. stupni** predchádzajúcej stupnice.

Stupnica **C dur**

Stupnica **F dur**

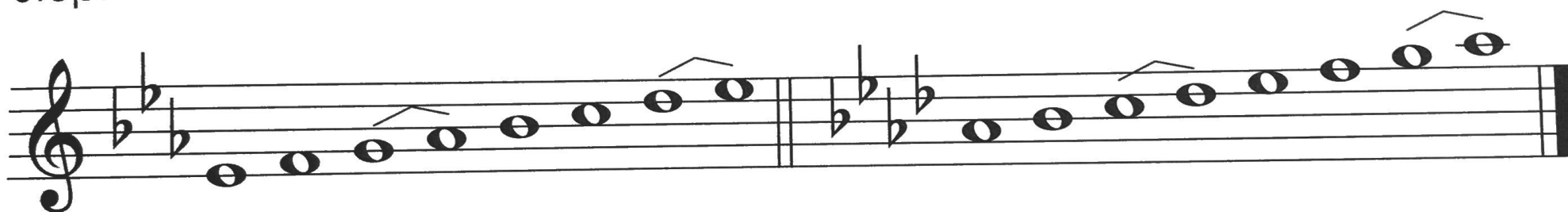
Stupnica **F dur**

Stupnica **B dur**

Stupnica **Es dur**

Stupnica **As dur**

38. Durový kvintakord

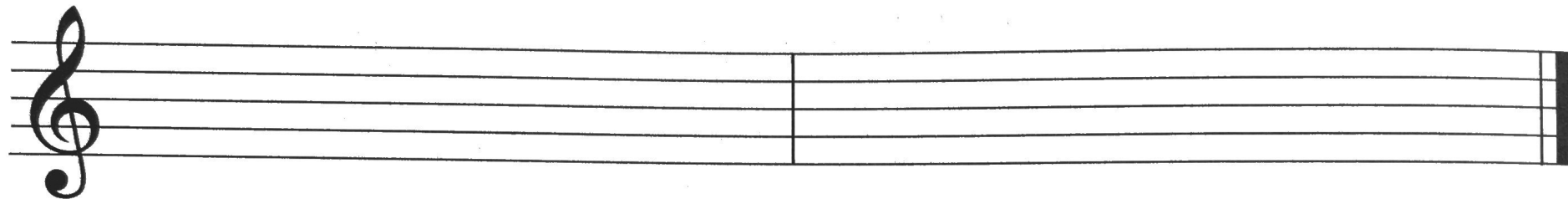
Musical notation for five dominant triads (durový kvintakord) on a treble clef staff. Each triad is shown as a chord of three notes. Above each chord is its letter name: C, F, Bb, Eb, and Ab. Below each chord is its name in German: C dur, F dur, B dur, Es dur, and As dur.

C F B^b E^b A^b

C dur F dur B dur Es dur As dur

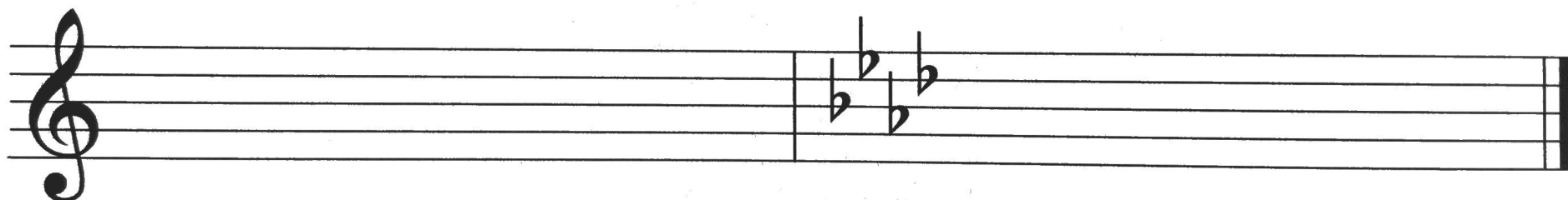
39. Opakovanie

Doplň stupnicu F dur.

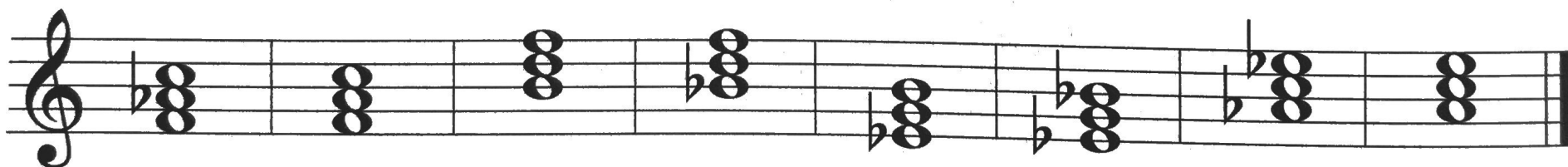
Doplň stupnicu B dur.

Doplň stupnicu Es dur.

Doplň stupnicu As dur.

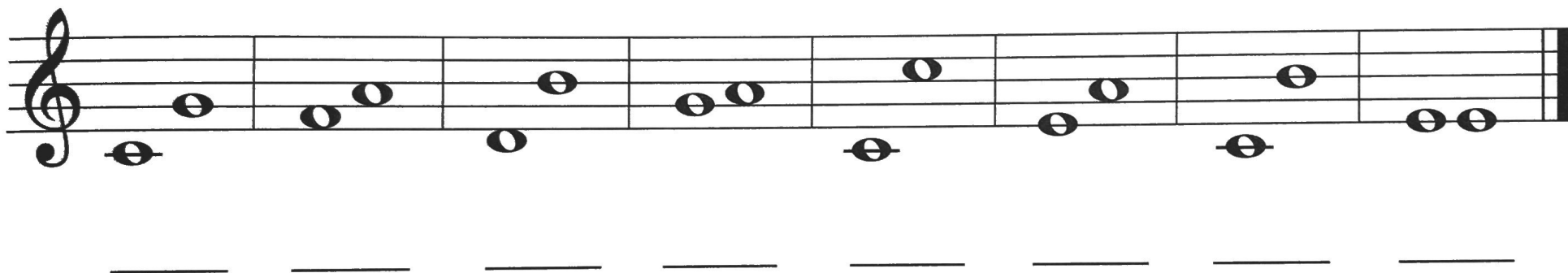
Zakrúžkuj kvintakord v F dur, B dur, Es dur, As dur.

Vymenuj názvy čistých intervalov. Vymenuj názvy veľkých intervalov.

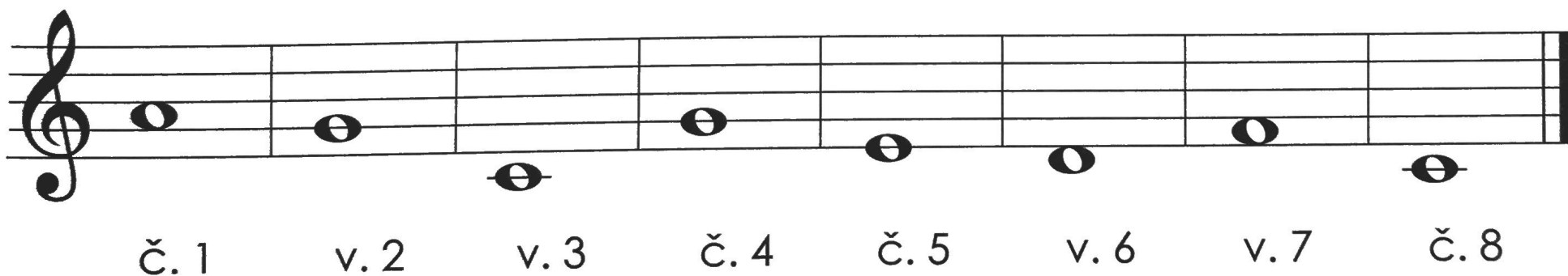
Doplň názvy intervalov, vyberaj z týchto možností:

č. 1, v. 2, v. 3, č. 4, č. 5, v. 6, v. 7, č. 8

A musical staff in treble clef showing eight intervals between notes. The notes are: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5. Below the staff are eight horizontal lines for labeling the intervals.

Doplň intervaly.

A musical staff in treble clef showing eight intervals for completion. The notes are: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5. Below the staff are labels: č. 1, v. 2, v. 3, č. 4, č. 5, v. 6, v. 7, č. 8.

40. Transpozícia

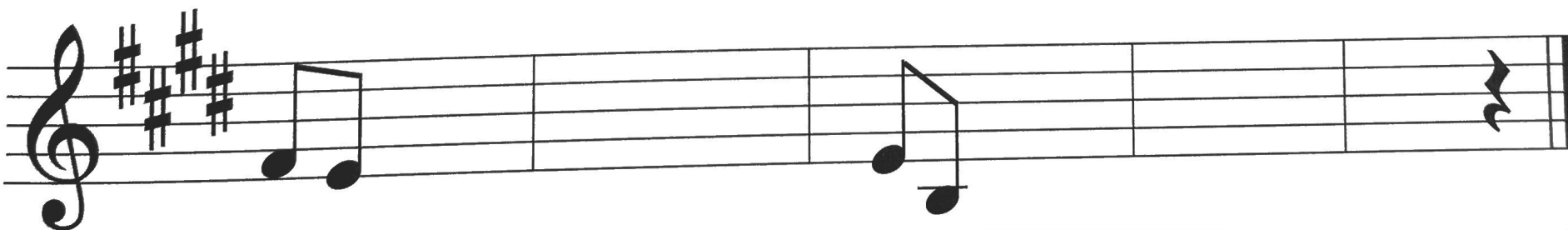
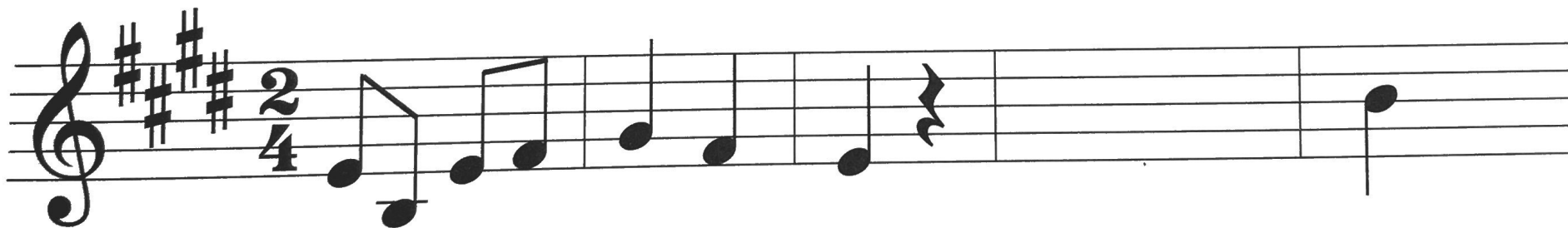
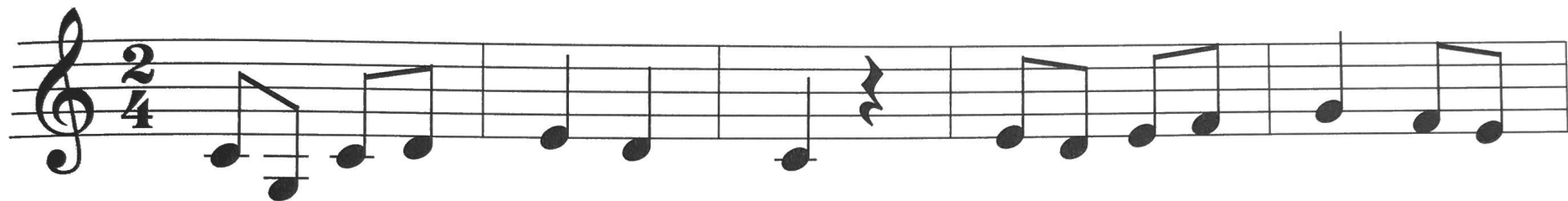
Transpozícia je prenášanie tónov o určitý interval vyššie alebo nižšie.

Pieseň vo vysokej polohe si spevák transponuje do svojho hlasového rozsahu, aby sa vyhol vysokým tónom, ktoré nezaspieva.

Aby huslista alebo flautista zahral melódiu, ktorá sa skladá z hlbokých tónov, transponuje ju do vyššej polohy.

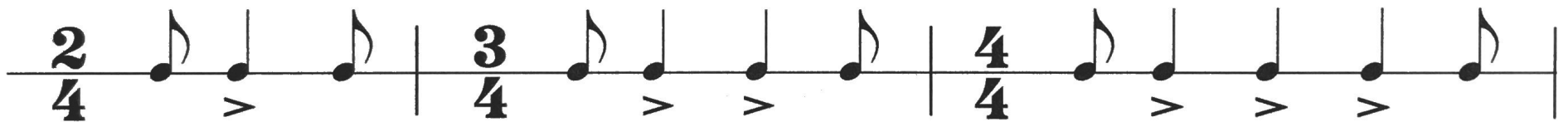

Pretransponuj melódiu piesne z C dur do E dur (o veľkú terciu vyššie).

41. Synkopa

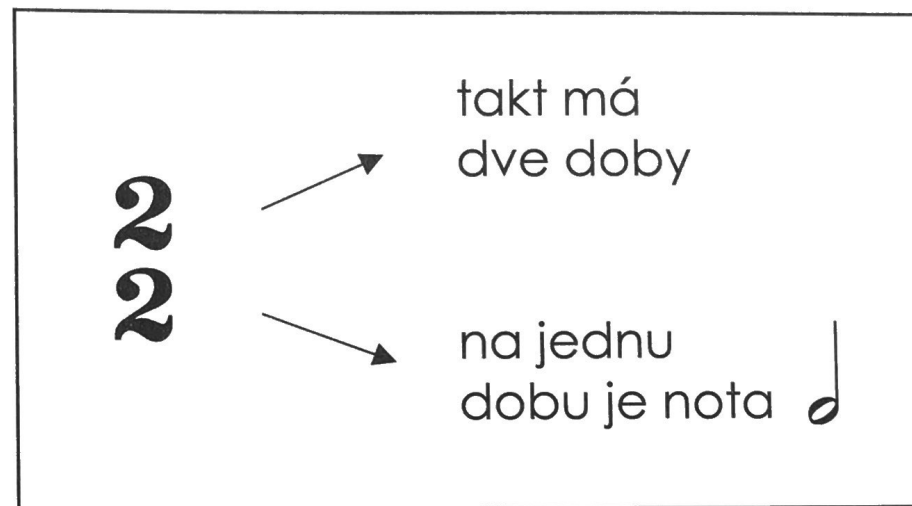
Synkopa je rytmický útvar vzniknutý prenesením prízvuku z doby ťažkej (prízvučnej) na dobu ľahkú (neprízvučnú).

synkopa

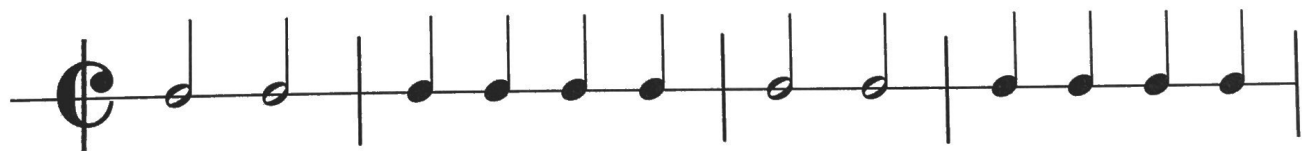

42. Dvojpolový takt

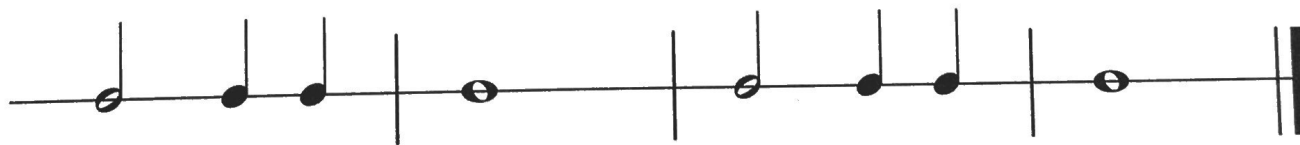

Takt dvojpolový sa nazýva **alla breve**.

Vytlieskaj rytmické
cvičenie.

Ktorá nota
je na dve doby?

43. Bicie nástroje

MALÝ BUBON má praskavý a prenikavý zvuk neurčitej výšky. Jeho úlohou je udržiavať pravidelný rytmus. Bežne sa s ním stretáme v symfonickom a dychovom orchestri.

VEĽKÝ BUBON je bicí nástroj s dunivým a hlbokým zvukom. Používa sa v symfonickom orchestri a svoje stále miesto má tiež v dychovej kapele.

TYMPANY sú vyrobené z medi a ich tvar sa podobá kotlu. V hornej časti nástroja je napnutá blana, ktorá sa rozoznie úderom paličkou. Výška tónu sa dá vyladiť pomocou pedála.

ČINELY sa obvykle vyrábajú z bronzu. Sú rôzne veľké, a tým získavajú odlišný zvuk.

TRIANGEL má tvar trojuholníka. Zvonivý zvuk hráč dosiahne úderom kovovej paličky.

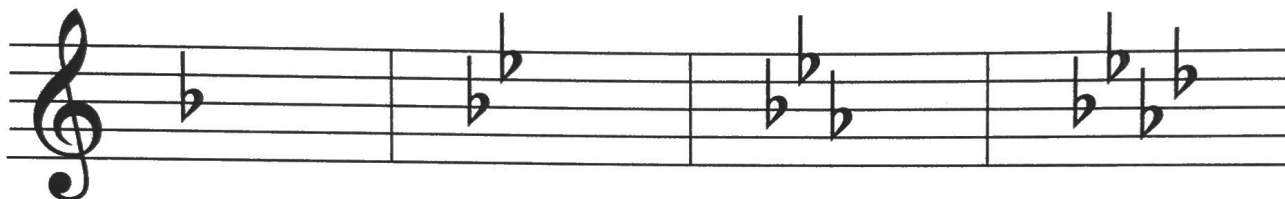

Ktoré bicie nástroje sa bežne používajú pri hre v symfonickom orchestri?

- **Prvé bubny** boli poťahované zvieracou kožou. V dnešnej dobe sa častejšie používajú blany z plastu.
- **Tympanista** má pri hre v orchestri dva, tri alebo dokonca štyri nástroje. Každý tympan je vyladený na určitý tón.
- **Bicia súprava** sa skladá z rôznych bubnov a činelov, ktoré ovláda jeden hráč.
- K bicím nástrojom tiež patrí xylofón, vibrafón, marimba a zvonkohra.

44. Molové stupnice do 4 béčok

Predznamenananie molových stupníc do 4 béčok:

d mol
1 ♭

g mol
2 ♭

c mol
3 ♭

f mol
4 ♭

Molová prirodzená stupnica je bez zvýšených stupňov,

_____ má zvýšený 7. stupeň smerom nahor i nadol,

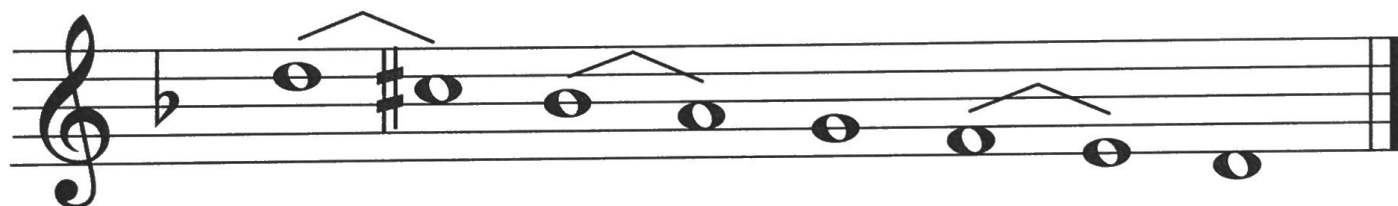
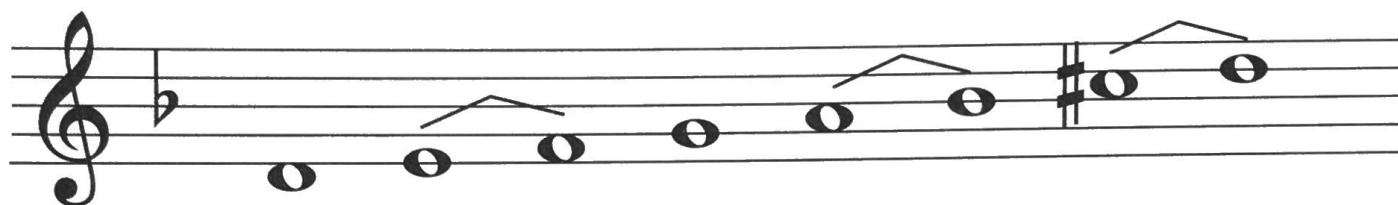
_____ má zvýšený 6. a 7. stupeň smerom nahor.

Smerom späť je zhodná s prirodzenou.

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

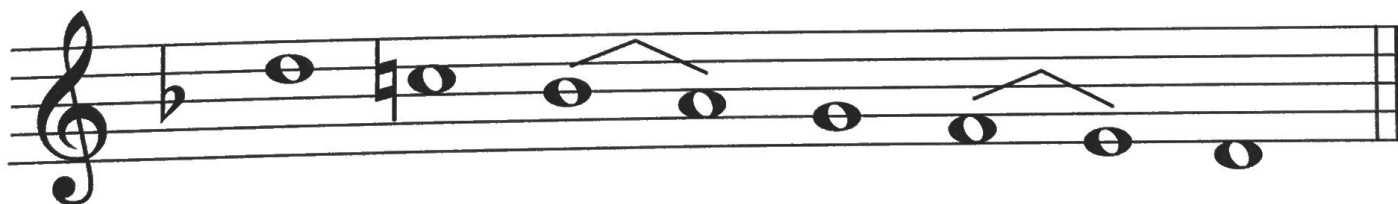
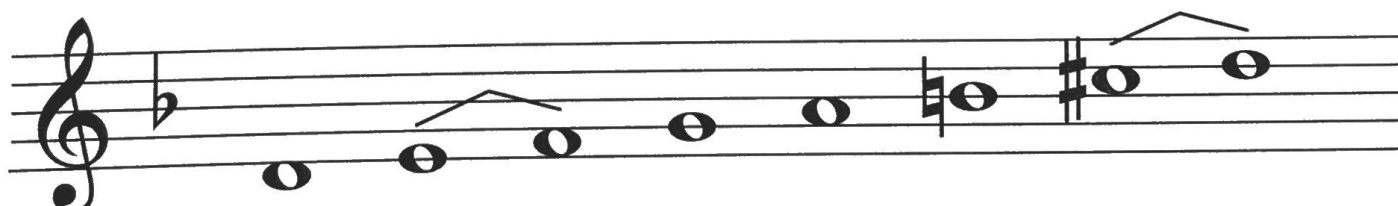
_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

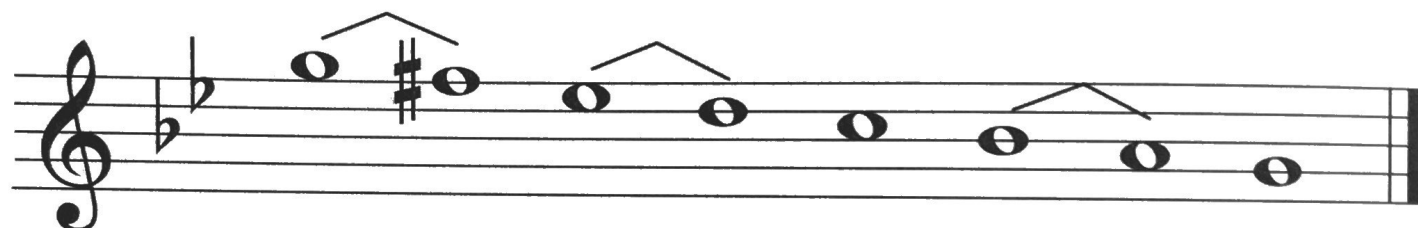
_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

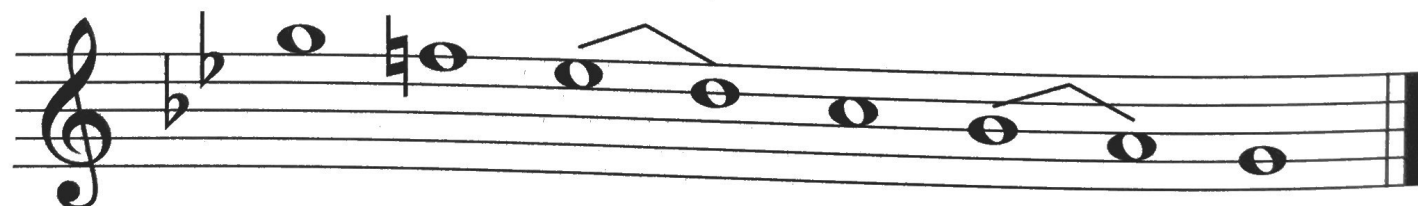
_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

_____ mol

Doplň názov stupnice a prečítaj noty.

stupnica

_____ mol

45. Molový kvintakord

A musical staff in treble clef showing five minor triads. Above the staff are the chord symbols: Am, Dm, Gm, Cm, and Fm. Below the staff are the corresponding letter names: a mol, d mol, g mol, c mol, and f mol. Each triad is represented by three notes on the staff: Am (A, C, E), Dm (D, F, A), Gm (G, Bb, D), Cm (C, Eb, G), and Fm (F, Ab, C).

46. Hudobná hádanka

Budeš počuť šesť kvintakordov, zakrúžkuj ich charakter (durový alebo molový).

1. akord: DUROVÝ MOLOVÝ

2. akord: DUROVÝ MOLOVÝ

3. akord: DUROVÝ MOLOVÝ

4. akord: DUROVÝ MOLOVÝ

5. akord: DUROVÝ MOLOVÝ

6. akord: DUROVÝ MOLOVÝ

47. Orchester a dirigent

ORCHESTER je hudobné teleso, ktoré obvykle máva početnejšie obsadenie hráčov.

SYMFONICKÝ ORCHESTER

má väčší počet hráčov a sú v ňom zastúpené všetky nástrojové skupiny – strunové, dychové a bicie.

DIRIGENT riadi väčší orchester. Hráčom udáva takt a tempo, v ťažkých miestach ukazuje nástupy (kedy majú začať hrať), určuje dynamiku a dáva skladbe osobitý výraz.

TAKTOVKA je tenká palička, určená na dirigovanie orchestra.

PARTITÚRA je notový zápis všetkých nástrojov v orchestri. Počas dirigovania má dirigent partitúru na dirigentskom pulte pred sebou.

Nástroje v orchestri sa pred koncertom ladia podľa tónu a¹ (komorné a).

DRUHY ORCHESTROV:

symfonický, komorný, dychový, sláčikový.

48. Komorné súbory

KOMORNÉ SÚBORY majú menej hudobníkov v rôznom nástrojovom obsadení. Obvykle účinkujú bez dirigenta.

DUO – súbor dvoch hudobníkov

husle a klavír

priečna flauta a klavír

TRIO – súbor troch hudobníkov

klavírne trio:

klavír, husle, violončelo

KVARTETO – súbor štyroch hudobníkov

sláčikové kvarteto:

1. husle, 2. husle, viola, violončelo

KVINTETO – súbor piatich hudobníkov

dychové kvinteto:

lesný roh, hoboje, klarinet,

priečna flauta, fagot

SEXTETO – súbor šiestich hudobníkov

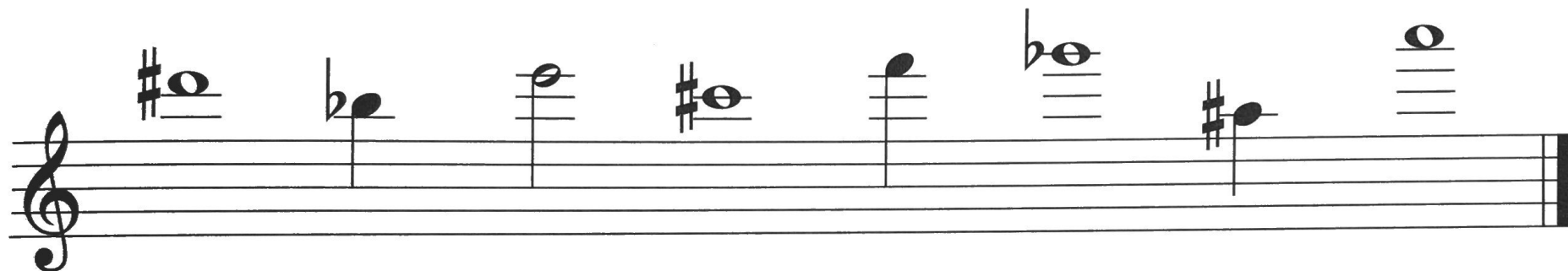
SEPTETO – súbor siedmich hudobníkov

OKTETO – súbor ôsmich hudobníkov

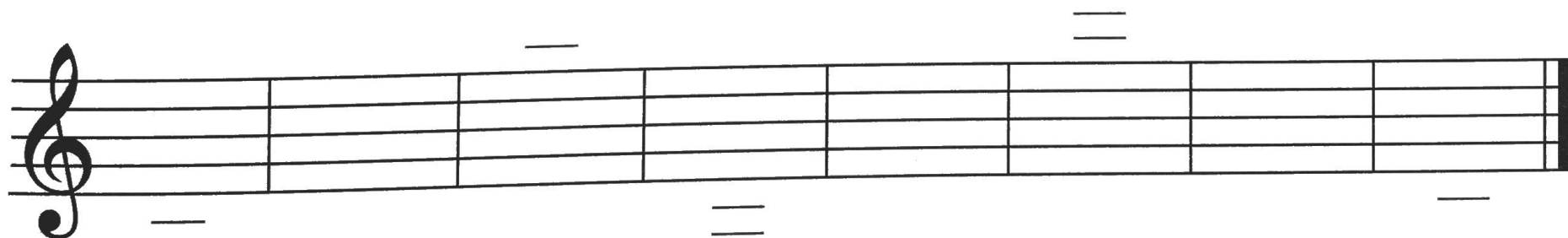
NONETO – súbor deviatich hudobníkov

49. Noty

Doplň názvy nôt.

Doplň noty.

hes fis² ais² gis es² d³ fis¹ cis¹

50. Stupnice rovnomenné

Stupnice rovnomenné sú dvojice durových a molových stupníc, ktoré začínajú rovnakým tónom, ale majú rôzny počet predznamenaní.

stupnica **C dur**

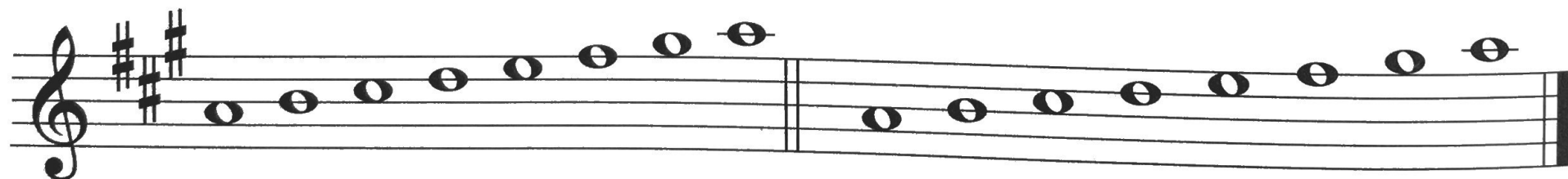
(bez predznamenanania)

stupnica **c mol** – 3 béčka bé, es, as

stupnica **A dur** – 3 krížiky fis, cis, gis

stupnica **a mol** (bez predznamenanania)

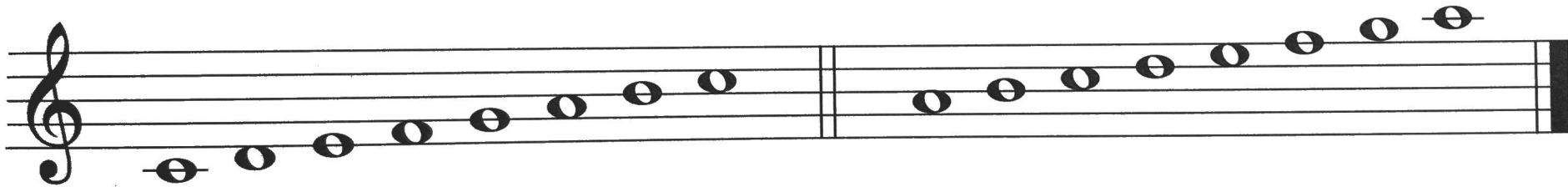

51. Stupnice paralelné

Stupnice paralelné (súbežné) sú dvojice durových a molových stupníc, ktoré majú rovnaký počet predznamenaní, ale začínajú iným tónom.

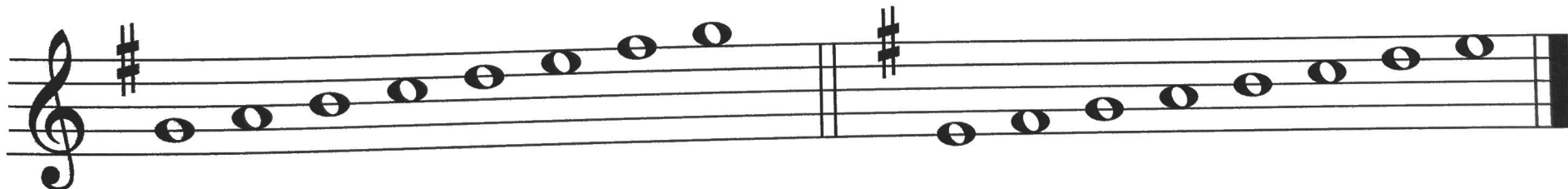
stupnica **C dur**
(bez predznamenanania)

stupnica **a mol**
(bez predznamenanania)

stupnica **G dur** – 1 krížik fis

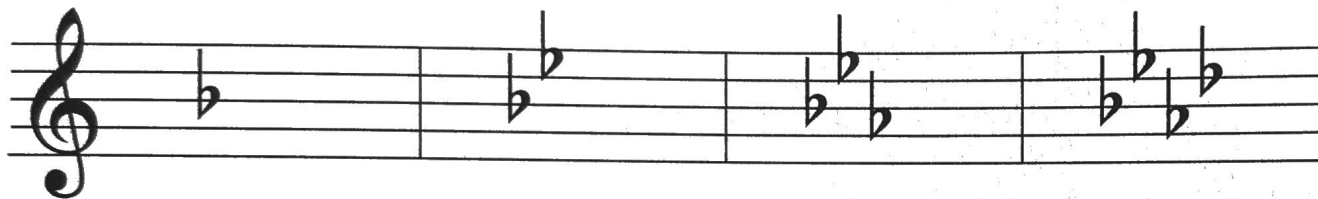
stupnica **e mol** – 1 krížik fis

52. Opakovanie

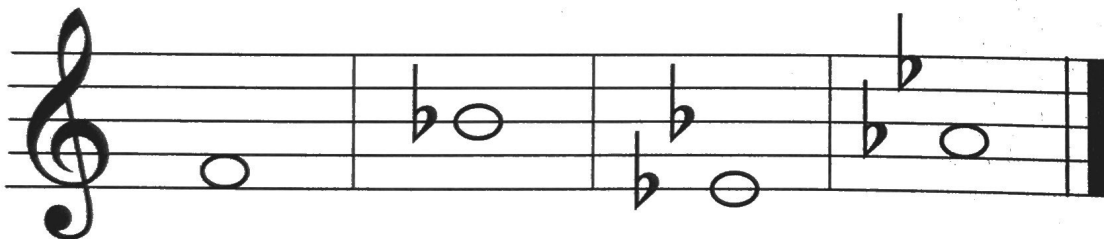
Vymenuj sedem béčok v predznamenaní.

Zakrúžkuj predznamenanie stupníc B dur a Es dur.

Vymenuj tóny stupníc F dur, B dur, Es dur, As dur.

Doplň kvintakordy.

F DUR

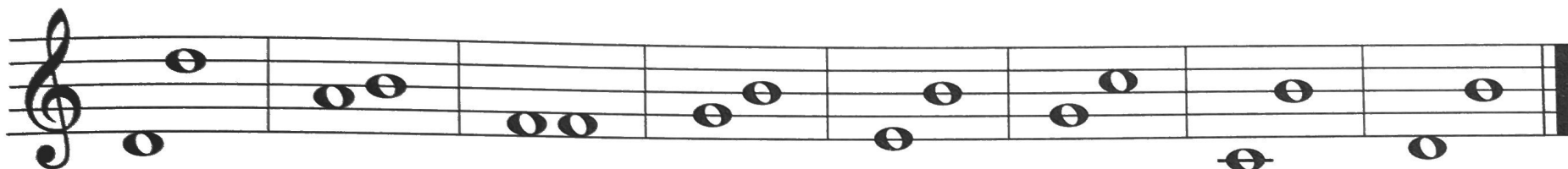
B DUR

ES DUR

AS DUR

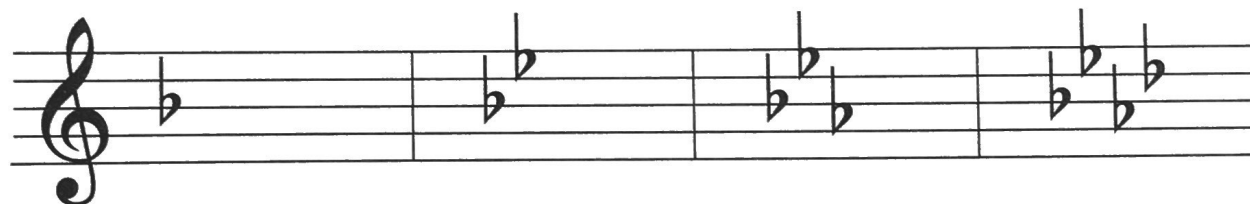

Zakrúžkuj veľkú sekundu, veľkú terciu, čistú kvintu a veľkú sextu.

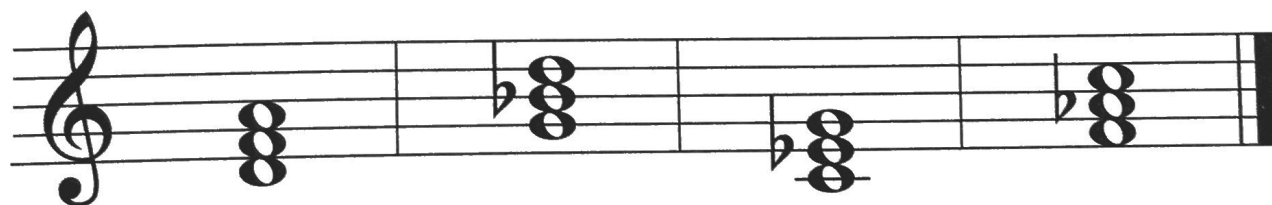
Ktoré stupne zvyšujeme v molovej harmonickej a melodickéj stupnici?

Zakrúžkuj
predznamenanie
stupníc d mol, g mol.

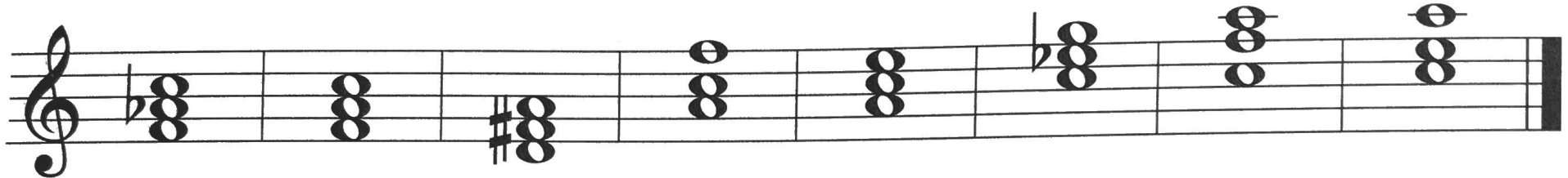

Vymenuj tóny stupnice d mol harmonickej a melodickéj.

Ku ktorým stupniciam
patria molové
kvintakordy?

Zakrúžkuj kvintakord, sextakord a kvartsextakord v F dur.

Zakrúžkuj rovnomenné stupnice:

A dur – a mol D dur – a mol

Zakrúžkuj paralelné stupnice:

G dur – g mol G dur – e mol

Vymenuj názvy oktáv.

Zakrúžkuj jednoduché takty.

2 **3** **4**
4 **4** **4**

Zakrúžkuj dvojpolový takt.

2 **2** **4**
4 **2** **4**

53. Durové a molové stupnice do 4 krížikov a 4 béčok

Durová bez predznamenanania:		Molová bez predznamenanania:	
C dur		a mol	
Durové s krížikmi:		Molové s krížikmi:	
G dur	– 1 # fis	e mol	– 1 # fis
D dur	– 2 # fis, cis	h mol	– 2 # fis, cis
A dur	– 3 # fis, cis, gis	fis mol	– 3 # fis, cis, gis
E dur	– 4 # fis, cis, gis, dis	cis mol	– 4 # fis, cis, gis, dis
Durové s béčkami:		Molové s béčkami:	
F dur	– 1 b bé	d mol	– 1 b bé
B dur	– 2 b bé, es	g mol	– 2 b bé, es
Es dur	– 3 b bé, es, as	c mol	– 3 b bé, es, as
As dur	– 4 b bé, es, as, des	f mol	– 4 b bé, es, as, des

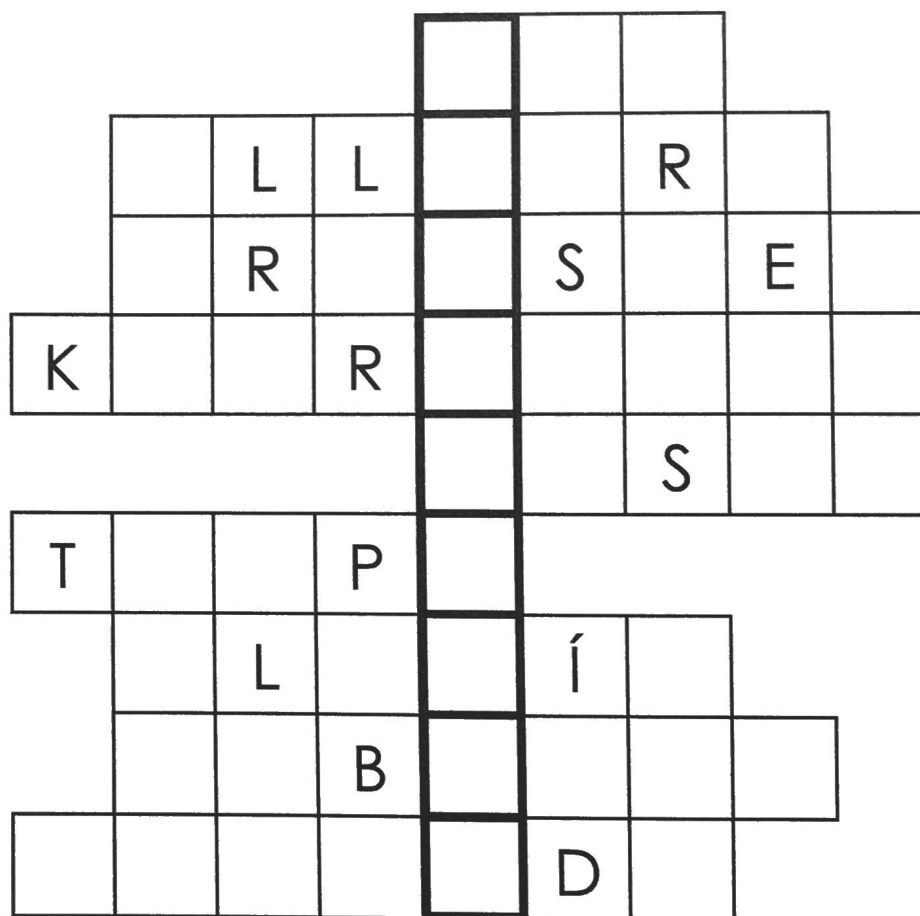
54. Áno – nie

Doplň za správnu vetu **ÁNO**, za chybnú vetu **NIE**.

1. Moderato znamená mierne. _____
2. Hráč na pozaunu si pred hraním nasadzuje nátrubok. _____
3. V symfonickom orchestri hrajú len dychové nástroje. _____
4. Fagot dokáže zahrať nižšie tóny ako hoboje. _____
5. Komorný súbor má viac hráčov než symfonický orchester. _____
6. Adagio znamená rýchlo. _____
7. Zvonkohra, vibrafon a marimba sú bicie nástroje. _____
8. Cantabile znamená spevne. _____
9. Pikola dokáže zahrať vyššie tóny ako priečna flauta. _____
10. Trio je súbor štyroch hudobníkov. _____

55. Krížovka

1. nízky mužský hlas
2. označenie tempa – rýchlo
3. komorný a symfonický
4. súbor štyroch hudobníkov
5. sláčikový nástroj
6. skladba má rýchle
7. strunový nástroj s pedálmi
8. hráč na bicom nástroji
9. interval

TAJNIČKA – hudobný skladateľ: _____ .

Skladatelia

Bedřich Smetana **2. 3. 1824 – 12. 5. 1884**

- český skladateľ, narodil sa v Litomyšli
- skomponoval 9 oper: Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Čertova stěna
- pre orchester skomponoval cyklus symfonických básní Má vlast

Antonín Dvořák **8. 9. 1841 – 1. 5. 1904**

- český skladateľ, narodil sa v Nelahozevsi
- vyučil sa za mäsiara
- pôsobil v Amerike
- k najznámejším operám patrí Rusalka a Čert a Káča
- pre orchester skomponoval 9 symfónií
- pochovaný je na Vyšehrade

Eugen Suchoň

25. 9. 1908 – 5. 8. 1993

- narodil sa v Pezinku
- skladateľ a pedagóg, študoval na Hudobnej a dramatickej Akadémii v Bratislave
- vytvoril okolo 100 hudobných diel, z ktorých najväčšie uznanie získali opery Krútňava a Svätopluk
- Krútňava je slovenská národná opera

Ján Cikker

29. 7. 1911 – 21. 12. 1989

- narodil sa v Banskej Bystrici
- študoval hru na klavíri, organe, dirigovanie a kompozíciu na Konzervatóriu v Prahe
- skomponoval množstvo skladieb pre klavír, symfónie a 9 opier: Juro Jánošík, Beg Bajazid, Mister Scrooge, Vzkriesenie, Hra o láske a smrti, Coriolanus, Rozsudok, Obliehanie Bystrice, Zo života hmyzu

Hudobné pojmy

ACCELERANDO	zrýchľovať
ADAGIO	zvoľna
ALLA BREVE	takt dvojpolový, značí sa C
ALLEGRO	rýchlo
ALLEGRETTO	mierne rýchlo
AKCENT	zosilnenie jedného tónu alebo akordu, značí sa $>$, \wedge
AKORD	súzvuk najmenej troch tónov rôznej výšky
A TEMPO	návrat pôvodného tempa
CANTABILE	spevne
DA CAPO AL FINE	od začiatku po značku Fine
DOBA	časová jednotka v hudbe (d. prízvučná – neprízvučná)
DOMINANTA	piaty stupeň stupnice
ESPRESSIVO	výrazne
ETUDA	skladba na precvičovanie techniky hry na nástroji
INTERVALY ČISTÉ	prima, kvarta, kvinta, októva
INTERVALY VEĽKÉ	sekunda, tercia, sexta, septima
KVARTETO	súbor štyroch hudobníkov

KVARTSEXTAKORD

KVINTAKORD

KVINTETO

METRUM

MODERATO

PARTITÚRA

SEXTAKORD

SEXTETO

SCHERZANDO

STUPNICE PARALELNÉ

STUPNICE ROVNOMENNÉ

SUBDOMINANTA

SYNKOPA

TAKTY JEDNODUCHÉ

TAKTY ZLOŽENÉ

TONIKA

TRANSPOZÍCIA

druhý obrat kvintakordu

súzvuk 1., 3. a 5. stupňa v stupnici

súbor piatich hudobníkov

pravidelné rozdelenie hudobnej skladby na rovnako dlhé takty (metrické jednotky tvorené prízvuchou a istým počtom neprízvučných dôb)

mierne

notový zápis všetkých nástrojov v orchestri

prvý obrat kvintakordu

súbor šiestich hudobníkov

žartovne

majú rovnaký počet predznamenaní (G dur – e mol)

začínajú rovnakým tónom, rozdielne predznamenanie

štvrtý stupeň stupnice

vzniká presunutím prízvuku z ťažkej doby na ľahkú

dvojdobé a trojdobé

vznikajú spojením jednoduchých taktov

prvý stupeň stupnice

je prenášanie tónov o určitý interval vyššie alebo nižšie

Hudobno-náukové pojmy

1. Stupnice, akordy:

- krížiky a béčka v predznamenaní
- delenie stupníc (durové, molové)
- delenie molových stupníc (prirodzená, harmonická, melodická)
- predznamenanie durových a molových stupníc do 4 \sharp a 4 \flat
- stupnice rovnomenné a paralelné
- kvintakord, sextakord, kvartsextakord

2. Intervaly:

- názvy intervalov od primy po oktávu
- intervaly čisté a veľké

3. Hudobné pojmy:

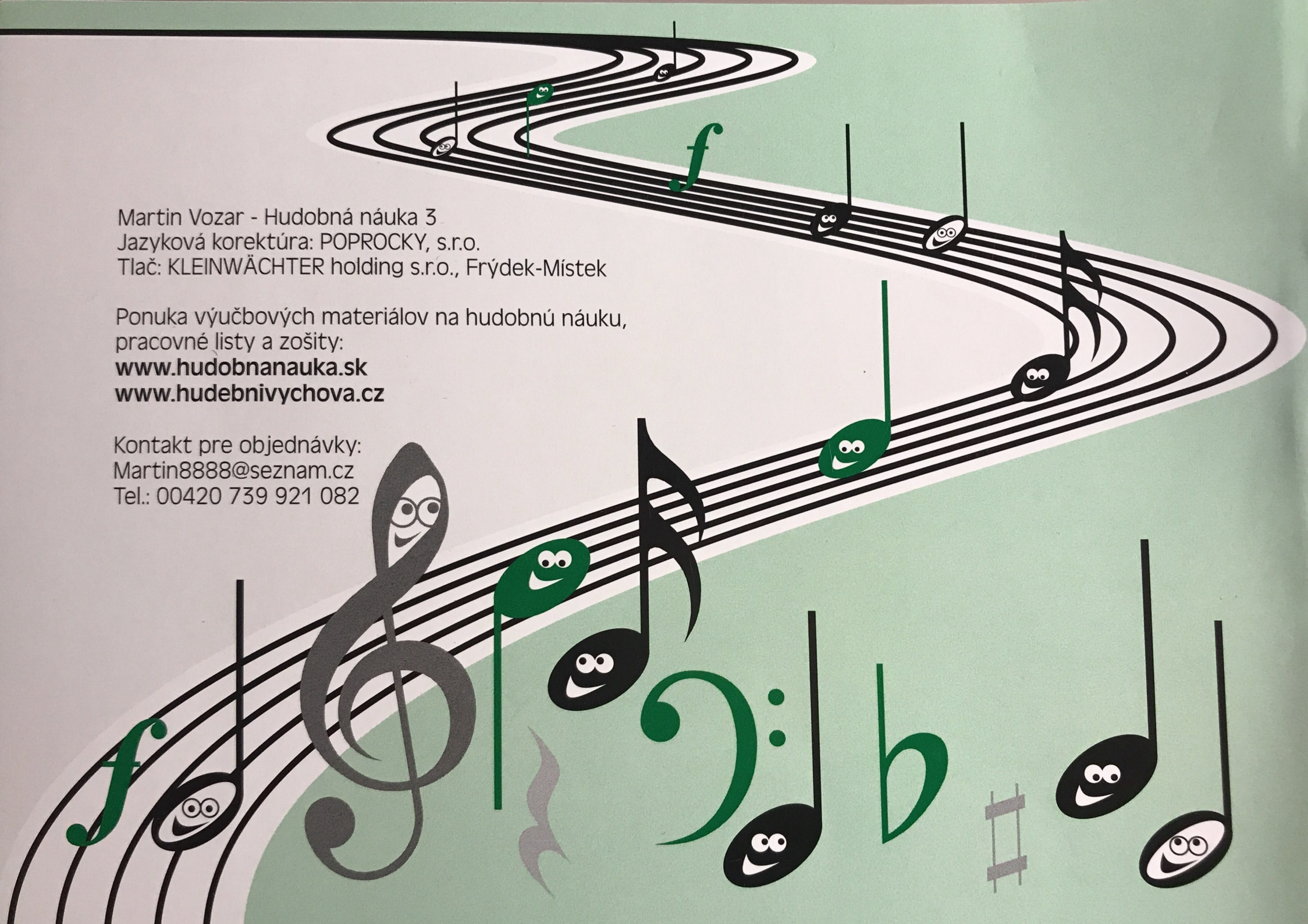
- rozdelenie tónov do oktáv
- takty jednoduché a zložené
- transpozícia, synkopa
- takt dvojpolový (alla breve)

4. Názvoslovie:

- Adagio, Moderato, Allegretto, Allegro, a tempo, accelerando, ritardando, cantabile, dolce, espressivo, scherzando
- dynamické znamienka

5. Hudobné nástroje, orchester

- delenie hudobných nástrojov
- symfonický orchester, dirigent, komorné súbory

Martin Vozar - Hudobná náuka 3
Jazyková korektúra: POPROCKY, s.r.o.
Tlač: KLEINWÄCHTER holding s.r.o., Frýdek-Místek

Ponuka výučbových materiálov na hudobnú náuku,
pracovné listy a zošity:
www.hudobnanauka.sk
www.hudebnivychova.cz

Kontakt pre objednávky:
Martin8888@seznam.cz
Tel.: 00420 739 921 082